
KSIĘGA ABSTRAKTÓW

III Kongres Kryminologiczny

Białystok, 23-24 września 2024 r.

Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez
Ministra Edukacji i Nauki w ramach Programu
„Doskonała nauka II – Wsparcie konferencji naukowych”

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Doskonała
Nauka

PATRONATY HONOROWE

Ministerstwo
Sprawiedliwości

Minister Sprawiedliwości
dr hab. Adam Bodnar,
prof. Uniwersytetu SWPS

RZECZNIK PRAW
OBYWATELSKICH

Rzecznik Praw Obywatelskich
dr hab. Marcin Wiącek, prof. UW

Honorowy Patronat
Prezydenta
Miasta Białegostoku

Prezydent Miasta
Białegostoku
dr hab. Tadeusz Truskolaski,
prof. UwB

Rektor
Uniwersytetu w Białymstoku
prof. dr hab.
Mariusz Popławski

Dziekan Wydziału Prawa
Uniwersytetu w Białymstoku
dr hab. Artur Olechno,
prof. UwB

PATRONATY MEDIALNE

BIAŁYSTOK

TVP Białystok

www.BiałystokOnline.pl

Portal Miejski BiałystokOnline

PARTNERZY

Okręgowa Izba Radców
Prawnych

Rektor Uniwersytetu
w Białymstoku
prof. dr hab.
Mariusz Popławski

C.H. Beck

Miasto Białystok

Międzynarodowe Centrum
Badań i Ekspertyz Kryminologicznych
www.mcbiek.uwb.edu.pl

Międzynarodowe Centrum Badań
i Ekspertyz Kryminologicznych

SPIS TREŚCI

Badźmirowska-Masłowska Katarzyna, dr	9
Banasik Marlena, dr, Welento-Nowacka Agnieszka, dr n. med.....	9
Berdel Paulina, lic.....	10
Bergcholc Luiza, mgr, Guzik-Makaruk Ewa Monika, prof. dr hab., Wojewoda Ewelina, dr.....	11
Błachnio-Parzych Anna, dr hab., prof. ALK w Warszawie	12
Błońska Barbara, dr.....	12
Bozhukhin Maksym, Tryburcy Zofia, Waszkiewicz Paweł, dr hab., prof. UW	13
Buczkowski Konrad, dr.....	14
Buczyński Szymon, mgr	14
Chlebowicz Piotr, dr hab., prof. UWM	15
Chrzan Renata	15
Dajnowicz-Piesiecka Diana, dr.....	16
Dawidziuk Ewa, dr.....	16
Dąbkowska Natalia, mgr	17
Duda Maciej, dr	18
Dudek Zygmunt, dr	18
Dziedzic Michał, dr	19
Dziewanowska Małgorzata, dr.....	20
Fabisiak Natalia, lic., Nawrocki Szymon, lic.	21
Fałdowski Marek, dr hab.	21
Filipkowski Wojciech, dr hab., prof. UwB.....	22
Flis-Świeczkowska Marta, dr	22
Gerecka-Żołyńska Anna, dr hab., prof. UAM	23
Głupczyk Grzegorz, dr.....	24
Grabalska Wiktoria, mgr.....	24
Gruszczyńska Beata, dr hab., prof. em. UW, Więcek-Durańska Anna, dr	25
Grzyb Magdalena, dr	26
Gutkowska Agnieszka, dr	26
Hac Piotr, dr	27
Hejnowska Zuzanna, lic.....	27
Jasiński Radosław, dr.....	28
Jurgielewicz-Delegacz Emilia, dr.....	29
Kacprzak Andrzej, dr	29
Kaczmarek Janusz, dr	30
Karaźniewicz Justyna, dr hab., prof. UKW	30

Kaucz Błażej, dr	31
Kąkol Cezary, dr	32
Kilińska-Pękacz Agnieszka, dr	32
Klaus Witold, dr hab., prof. INP PAN.....	33
Klimczak Joanna, dr, Ostaszewski Paweł, dr hab., Włodarczyk-Madejska Justyna, dr	34
Konikowska-Kuczyńska Justyna, dr	35
Kopczyński Grzegorz, dr	36
Kopeć Maria, mgr, Włodarczyk-Madejska Justyna, dr.....	36
Kopeć Maria, mgr, Worek Krzysztof, mgr.....	37
Kosyło Andriy, dr.....	38
Kotowska Monika, dr hab., prof. UWM, Miszewski Kamil, dr.....	41
Kowalski Bartłomiej, dr	41
Krotoska Jagna, mgr.....	42
Kryński Marcin, dr	42
Kufel-Orłowska Joanna, dr	43
Kukliński Patryk, mgr	43
Kuliński Łukasz, mgr, Tomaszewska-Michalak Magdalena, dr, Waszkiewicz Paweł, dr hab., prof. UW	44
Laskowska Katarzyna, prof. dr hab.....	45
Lenartowicz Łukasz, mgr	45
Lewko Monika, mgr	46
Lewulis Piotr, dr	47
Malinowska Anna, mgr.....	48
Mordwa Stanisław, dr hab.....	48
Narodowska Joanna, dr	49
Nikołajew Jerzy, dr hab., prof. UR.....	50
Nowak Aleksandra, dr	50
Omeljaniuk Justyna, dr	51
Omiczyńska Sandra, mgr	52
Osuch Aleksandra, lic.....	53
Palus Liwia, mgr.....	54
Perkowska Magdalena, dr.....	54
Pietroń Teofil, mgr	55
Płońska Emilia, dr.....	55
Pływaczewski Emil Walenty, prof. dr hab. dr h.c.	56
Pływaczewski Wiesław, prof. dr hab.	57
Potulski Jacek, dr hab.....	57
Potulski Jacek, dr hab.....	58
Welento-Nowacka Agnieszka, dr n. med.	58
Powszedniak Michał, mgr	58
Rau Marcin, dr	59

Redo Sławomir, dr hab.	60
Romańczuk-Grącka Marta, dr hab., prof. UWM	60
Rutkowski Karol, dr	61
Seifert Paula, mgr	61
Sękowska Izabela, podinsp. dr, Wojnicz Piotr, dr.....	62
Sidor-Borek Paulina, mgr.....	63
Sikora Karolina, mgr	64
Sikorska Emilia, mgr	64
Skowronek Grzegorz, dr hab., prof. UJK.....	65
Stachelska Aleksandra, dr	66
Staciwa Katarzyna, mgr	66
Stasiak Krzysztof, dr	67
Stępień Kornelia, dr.....	67
Stromczyński Błażej, mgr	68
Suchnicka Kinga.....	68
Szczechowicz Krystyna, dr hab., prof. UWM.....	69
Szczepanik Renata, dr hab.	69
Szostak Maciej, prof. dr hab.	70
Szuba-Boroń Anna, dr.....	70
Szulecka Monika, dr.....	71
Świerczewska-Gąsiorowska Anna, dr hab., prof. WSPiA	71
Tkaczyk-Rymanowska Katarzyna, dr.....	72
Traczyk Sebastian, mgr.....	73
Utrat-Milecki Jarosław, dr hab., prof. UW	73
Wieczorek Łukasz, dr	74
Wiktorska Paulina, dr.....	74
Witkowska-Rozpara Katarzyna, dr	75
Worek Krzysztof, mgr	76
Woźniakowska Dagmara, dr hab., prof. UW.....	77
Wzorek Dominik, mgr	77
Zalewski Wojciech, dr hab., prof. UG	78
Ziobroń Agata, mgr	78

Badźmiowska-Masłowska Katarzyna, dr

Akademia Sztuki Wojennej
Wydział Prawa i Administracji

***Kryminologia ery cyfrowej w świetle standardów UE
(Media criminology, digital criminology, cyber criminology)***

Pojawienie się nowych kierunków kryminologii w erze cyfrowej wynika z dynamicznego rozwoju technologii informacyjno-komunikacyjnych, ergo zaistnienia przestrzeni *cyber* jako równoważnej do jej rzeczywistego wymiaru. *Media criminology* uwidacznia zmianę paradygmatu komunikacyjnego i jej wpływ na relacje pomiędzy przestępstwem (dewiacją) i kontrolą społeczną a ich reprezentacją w środkach przekazu i oddziaływaniem na opinię publiczną (odbiorcę/użytkownika). Teorie: *Cyber* i *digital criminology* implikują zaś kluczowe pytania o zasadność rozważania przestępczości zdigitalizowanej (*cyber-enabled*) w świetle tradycyjnych teorii kryminologicznych oraz o potrzebę nowego podejścia (nurtu) w przypadku przestępczości *cyber-dependent*; postulatом dystynktywnym przeciwstawia się łączne rozpatrywanie przestępczości (wraz z domeną cyfrową), z zastosowaniem teorii właściwych przestrzeniom *off-line* i *on-line*. Rozważa się ww. teorie, jako nowy nurt, a nawet subdyscyplinę kryminologii. Problematyka niniejsza jest aktualna, a jej poruszenie wydaje się zasadne z uwzględnieniem odniesień do obowiązujących w tym zakresie europejskich standardów prawnych (*EU – soft i hard law*).

Banasik Marlena, dr

Uniwersytet SWPS
Wydział Psychologii w Krakowie

Welento-Nowacka Agnieszka, dr n. med.

Uniwersytet Gdański
Wydział Prawa i Administracji

***Rola czynników ryzyka i czynników ochronnych w ocenianiu
i monitorowaniu prawdopodobieństwa popełnienia czynu zabronionego
u sprawców objętych izolacyjnym systemem środków leczniczo-
zabezpieczających oraz odbywających karę pozbawienia wolności
– podsumowanie wyników badań własnych***

Cele wystąpienia koncentrują się wokół wskazania najważniejszych (spośród czynników ryzyka i czynników ochronnych) predyktorów oceny ryzyka przemocy oraz omówienia dynamiki ryzyka w procesie leczenia lub resocjalizacji. Wiedza

o indywidualnych czynnikach ryzyka i czynnikach ochronnych sprawcy stanowi kluczowy element rzetelnej i trafnej prognozy kryminalnej, zarówno w obszarze psychiatrycznym, jak i penitencjarnym. Prelegenci zaprezentują wyniki badań własnych, przeprowadzonych na grupie 200 pacjentów objętych izolacyjnym systemem środków leczniczo-zabezpieczających oraz 200 mężczyzn odbywających karę pozbawienia wolności. Podstawę analiz stanowiły dane zebrane przy użyciu skal HCR-20 v3 (Douglas, Hart, Webster, Belfrage, 2013) oraz SAPROF (de Vogel, de Ruiter, Bouman, de Vries Robbé, 2012). Badanie miało charakter longitudinalny. Ryzyko przemocy w badanych grupach analizowano dwukrotnie, w odstępie 6 miesięcy. Zebrane dane pozwoliły na przeprowadzenie porównań międzygrupowych, celem ukazania podobieństw i różnic pomiędzy przedstawicielami populacji psychiatrycznej i penitencjarnej w obrębie nasilenia, dynamiki oraz uwarunkowań ryzyka przemocy, jak również ich praktycznych implikacji. Wnioski z badań posłużą jako punkt wyjścia do dyskusji o możliwości opracowania standardów oceny ryzyka w Polsce.

Berdel Paulina, lic.

Uniwersytet Warszawski

Instytut Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji

Przestępstwo kłusownictwa – aspekty prawne i kryminologiczne

W swoim wystąpieniu chciałabym przedstawić przestępstwo kłusownictwa, które jest aktualnym problemem, stanowiącym bezpośrednie zagrożenie dla zwierząt oraz dla ekosystemu. Celem będzie odpowiedzenie na pytania: czym jest przestępstwo kłusownictwa, uwzględniając przy tym jego zakres, aktualne rozwiązania prawne oraz jaki jest jego obraz w Polsce opisany na podstawie wyników badań własnych. Pierwsza część odnosić się będzie do analizy prawnej definicji legalnej kłusownictwa, która może powodować trudności interpretacyjne, jednakże jej konstrukcja pozwala na wyodrębnienie kłusownictwa pospolitego i naruszającego. Następnie, na podstawie wniosków z przeprowadzonych wywiadów eksperckich na obszarze województwa podkarpackiego z pracownikami Państwowej Straży Łowieckiej, z łowczym koła łowieckiego oraz Okręgowym Rzecznikiem Dyscyplinarnym Polskiego Związku Łowieckiego przedstawię obraz kłusownictwa w praktycznym ujęciu, ze szczególnym uwzględnieniem: 1) profilu osób kłusujących, kim są, jakie mają motywacje, czy są związane z łowiectwem i leśnictwem; 2) w jakich okolicznościach i kiedy kłusują, czy pora dnia lub roku ma znaczenie; 3) jakie sposoby wybierają, czy używają broni palnej czy narzędzi kłusowniczych; 4) jaka zwierzyna jest najczęściej kłusowana; 5) oraz aspekty związane ze zwalczaniem i wykrywaniem kłusownictwa.

Bergcholc Luiza, mgr

Absolwentka Uniwersytetu w Białymstoku
Wydział Prawa

Guzik-Makaruk Ewa Monika, prof. dr hab.

Uniwersytet w Białymstoku
Wydział Prawa

Wojewoda Ewelina, dr

Uniwersytet w Białymstoku
Wydział Prawa

Patostreaming

jako współczesne wyzwanie dla prawa karnego i kryminologii

Stały postęp w dziedzinie technologii cyfrowych, rozwój narzędzi umożliwiających komunikację na odległość, a także szerokie rozpowszechnienie mediów społecznościowych doprowadziły do pojawienia się wielu nowych zagrożeń. Cyberprzestrzeń stała się areną dla różnych nowych form dewiacji społecznej, w tym noszących znamiona różnych czynów zabronionych. W mediach społecznościowych obserwujemy niebezpieczne tendencje do gloryfikacji zachowań odbiegających od ugruntowanych norm moralnych i prawnych. W ostatnim czasie znaczącym wyzwaniem stały się takie zjawiska jak *patoinfluencing* i *patostreaming*, które wyraźnie wskazują na patologizację przestrzeni wirtualnej. Narodziły się one w drugiej dekadzie XXI wieku i wydają się być bardziej rozpowszechnione w Polsce, niż w innych krajach. Media coraz częściej podnoszą problem negatywnego wpływu tych zjawisk, podkreślając ich społeczne konsekwencje, przede wszystkim dla młodych ludzi, którzy są głównymi odbiorcami patotreści. *Patostreaming* i *patoinfluencing* to wyzwania, które stoją przed prawem karnym i kryminologią. Patotransmisje mogą obejmować szeroką gamę działań przestępczych, a ich kierunek zależy od twórców tych treści oraz od widzów, którzy swoim zainteresowaniem i wsparciem finansowym wpływają na rozwój tych negatywnych zjawisk. Na patostreamach powszechnym zjawiskiem jest nadużywanie alkoholu, narkotyków, czy też popełnianie przestępstw przeciwko wolności, wolności seksualnej, czci i nietykalności cielesnej, a także życiu i zdrowiu. W ostatnim czasie coraz częściej publikowane są materiały, które prezentują zachowania godzące w humanitarną ochronę zwierząt.

Błachnio-Parzych Anna, dr hab., prof. ALK w Warszawie

Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie
Kolegium Prawa

***Prawo administracyjne jako alternatywny środek reakcji
o charakterze penalnym – problem odpowiedniego poziomu
gwarancji materialno-prawnych i procesowych***

Prawo karne, rozumiane jako odpowiedzialność za przestępstwa, wykroczenia, przestępstwa i wykroczenia skarbowe – nie jest jedynym środkiem reakcji o charakterze penalnym na zachowania uznane przez prawodawcę za szkodliwe i naganne. Można wręcz stwierdzić, że w wielu obszarach życia społecznego stopniowo wypierane jest ono przez środki reakcji o innym charakterze formalnie klasyfikowane jako przynależne do innych dziedzin prawa. Dotyczy to zwłaszcza sankcji administracyjnych o penalnym charakterze. Wprowadzając je prawodawca deklaruje dążenie do większej skuteczności ochrony określonych dóbr prawnych. Z jednej strony, tam gdzie w miejsce odpowiedzialności karnej ustanawiana jest odpowiedzialność administracyjna, stanowić to może przejaw dekryminalizacji określonego zachowania, co może być ocenione jako zmniejszenie stopnia punitowności systemu prawnego. Z drugiej strony, ta konwersja odpowiedzialności prowadzi do pozbawienia osoby, której grozi administracyjna kara pieniężna, poziomu gwarancji materialno-prawnych i procesowych odpowiadających rzeczywistemu charakterowi tej odpowiedzialności. Celem mojego wystąpienia będzie przedstawienie wybranych problemów dotyczących poziomu gwarancji dotyczących każdej odpowiedzialności o charakterze penalnym, które powinny być zapewnione podmiotowi, któremu grozi odpowiedzialność administracyjna o charakterze penalnym. Referat będzie prezentował wyniki prowadzonego przeze mnie projektu badawczego finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki, DEC-2018/30/E/HS5/00738.

Błońska Barbara, dr

Uniwersytet Warszawski
Wydział Stosowanych Nauk Społecznych i Resocjalizacji
Instytut Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji

***Działanie w granicach prawa, czy na granicy prawa
– nieposłuszeństwo obywatelskie w celu ochrony przyrody i zwierząt***

Protesty klimatyczne paraliżujące miasta, przykuwanie się do drzew w Puszczy Białowieskiej, wchodzenie bez zgody właścicieli na fermy w celu dokumentowania warunków życia zwierząt – wszystkie te działania aktywistów spotykają się najczęściej

ze stanowczą reakcją organów państwowych. Reakcja ta jest najsurowsza na początku. Prawie zawsze służby policyjne przerywają (zwykle) nielegalny protest, jednak gdy sprawa trafia do sądu, jej wynik nie jest oczywisty. W stosunku do aktywistów zatrzymujących wycinkę Puszczy Białowieskiej zwykle zapadły wyroki uniewinniające. Jednak w wielu sprawach, dotyczących np. aktywistów klimatycznych, dochodzi do skazań. Specjalny Sprawozdawca ONZ ds. obrońców środowiska, w raporcie z lutego 2024 r., donosi o represjach spotykających aktywistów, także w krajach, gdzie demokracja i prawa człowieka są obowiązującym standardem (Forst 2024). W wielu krajach powstają także nowe typy przestępstw, kryminalizujące działalność aktywistów (np. *ag-gag laws* w USA i Kanadzie). W obliczu wzrastających zagrożeń środowiska pojawia się pytanie o sensowną politykę karną wobec działań stanowiących przejaw obywatelskiego nieposłuszeństwa. W referacie przedstawię propozycje rozwiązania konfliktu wartości: zasady legalizmu i ochrony działań podejmowanych na rzecz dobra wspólnego.

Bozhukhin Maksym

Uniwersytet Warszawski
Wydział Prawa i Administracji

Tryburcy Zofia

Uniwersytet Warszawski
Wydział Prawa i Administracji

Waszkiewicz Paweł, dr hab., prof. UW

Uniwersytet Warszawski
Wydział Prawa i Administracji

***Wpływ wykorzystania kamer mundurowych
na naruszenia prawa w trakcie interwencji Policji***

Pierwsze pilotażowe programy wdrażania kamer mundurowych w Policji rozpoczęto jeszcze w 2015 roku. Od tego czasu rozwiązanie znajduje coraz szersze zastosowanie, a kolejne służby decydują się na wyposażenie swoich funkcjonariuszy w tego typu urządzenia. Od 2022 roku na Uniwersytecie Warszawskim prowadzone są badania *Kamery Nasobne w Pracy Organów Ścigania i Wymiaru Sprawiedliwości* (NCN OPUS 2021/41/B/HS5/02988), dotyczące efektów tych implementacji. W kręgu zainteresowań znalazł się przede wszystkim wpływ wykorzystania tej technologii na obywateli, pracę Policji oraz sądów. W prezentacji zostaną przedstawione wstępne wyniki części jakościowej badań, ze szczególnym uwzględnieniem wpływu wykorzystania kamer nasobnych przez Policję na występowanie naruszeń prawa

podczas interwencji, zarówno ze strony funkcjonariuszy, jak i osób, wobec których jest podejmowana.

Buczowski Konrad, dr
Instytut Wymiaru Sprawiedliwości
Sekcja Prawa i Procesu Karnego

***Nowe przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów
w praktyce sądowej***

Przestępstwa związane z naruszeniem wiarygodności dokumentów w związku wyłudzeniami VAT znacząco uszczuplają wpływy do Skarbu Państwa, naruszają pewność obrotu gospodarczego i zasady konkurencji. Zwalczanie ich i uszczelnianie prawa podatkowego są zatem ważnymi zadaniami państwa. W Polsce zadania te realizowane były dotychczas, m.in. poprzez zmiany legislacyjne w prawie podatkowym. W ocenie ustawodawcy konieczne stało się również wprowadzenie nowych przepisów na gruncie prawa karnego. W wystąpieniu przedstawiono statystyczny obraz przestępstwa fałszowania faktur oraz wyniki badania akt sądowych spraw o analizowane przestępstwa, zakończonych w latach 2017-2022. Na podstawie tak obszernego materiału badawczego – poszukiwano informacji na temat rozmiarów i charakterystyki tego zjawiska, sprawców tych przestępstw oraz reakcji państwa na nie. Wreszcie starano się odpowiedzieć na pytanie: czy nowe regulacje spełniły zakładane ograniczenie przestępczości VAT?

Buczyński Szymon, mgr
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
Wydział Prawa i Administracji

***Więcej niż zbrodnia, zagłada ekologiczna
w kontekście konsekwencji rosyjskiej agresji na Ukrainę***

Pomimo nieomal powszechnej zgody, co do konieczności ochrony środowiska, nie powstał dotychczas międzynarodowy trybunał karny zajmujący się przestępstwami środowiskowymi, a globalne systemy egzekwowania istniejących rozwiązań są zauważalnie nieskuteczne. Te przestępstwa nie tylko niszczą społeczności, ale także stanowią znaczące zagrożenie dla przyszłości licznych ekosystemów. Badania prowadzone w ramach paradygmatu zielonej kryminologii tworzą przestrzeń zbliżającą teorię i praktykę w tym obszarze. Prezentowane analizy skupiają się na masowej, systematycznej i planowanej degradacji środowiska spowodowanej agresją Federacji

Rosyjskiej na Ukrainę w oparciu o koncepcję ekozagłady. Okupacja ta spowodowała m.in. istotne szkody w wyjątkowo cennych obszarach chronionych, zwłaszcza tych położonych wzdłuż wybrzeży Morza Azowskiego i Czarnego, a także w dolnym biegu Dunaju i Dniepru. Wystąpienie wpisuje się w dyskurs dotyczący wzmacniania międzynarodowej współpracy i mechanizmów prawnych mających na celu zwalczanie degradacji środowiska i promowanie globalnej sprawiedliwości środowiskowej. Badania dofinansowane przez Narodowe Centrum Nauki, projekt 2022/45/N/HS5/04118.

Chlebowicz Piotr, dr hab., prof. UWM

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
Wydział Prawa i Administracji

***Szpiegostwo
jako obszar badań kryminologicznych***

Problematyka przestępczości przeciwko RP, w szczególności zaś problematyka szpiegostwa – pozostaje na marginesie zainteresowań nauk kryminologicznych. Podjęcie badań w tym obszarze, w kontekście współczesnych uwarunkowań geopolitycznych, wydaje się uzasadnione. Autor próbuje scharakteryzować fenomen współczesnego szpiegostwa.

Chrzan Renata

Collegium Humanum
Wydział Nauk Pedagogicznych

Kryminologia w II Rzeczypospolitej

W 1932 r. utworzono pierwszy polski Instytut Kryminologii na Wolnej Wszechnicy Polskiej w Warszawie, w instytucji społecznej, pod kierownictwem prof. Adama Ettingera, któremu przewodniczył prof. Emil Rappaport. Uniwersyteckie Studium Kryminologiczne powstało na Uniwersytecie w Poznaniu w ramach seminarium kryminologicznego. W 1927 r. w Warszawie powołano do życia Instytut Ekspertyz Sądowych, jako agendę resortu sprawiedliwości. Wykonywano tam m.in. badania kryminalistyczne oraz sądowo-medyczne, publikując wyniki. Komisja do Badań Kryminalno-Biologicznych powstała po wejściu w życie Kodeksu karnego z 1932 r. przy Departamencie Karnym Ministerstwa Sprawiedliwości. Kierował nią naczelny lekarz zakładów penitencjarnych, Henryk Jankowski. W roku 1933 prof. Wacław Makowski

założył czasopismo Archiwum Kryminologiczne. Publikowane w nim obszerne rozprawy omawiały problemy ówczesnej kryminologii.

Dajnowicz-Piesiecka Diana, dr

Uniwersytet w Białymstoku
Wydział Prawa

***Handel dziką fauną w Unii Europejskiej
– wybrane aspekty prawno-kryminologiczne***

Zmiany klimatu dostarczają nowej przestrzeni dla rozwoju działalności zorganizowanych grup przestępczych. Istotnym obszarem geograficznym, na którym grupy takie są aktywne, są kraje Unii Europejskiej, będące kluczowym ośrodkiem globalnego handlu dziką fauną oraz źródłem pochodzenia endemicznych gatunków zwierząt, przemycanych poza kontynent. Handel dziką fauną, z uwagi na istotność problemu, od dawna spotyka się z zainteresowaniem badawczym prawników i kryminologów, lecz większość analiz ukazuje perspektywę krajową. Jest jednak pewien niedosyt analiz ukazujących to zagadnienie z perspektywy państw członkowskich Unii Europejskiej i dlatego za potrzebne uznano zbadanie fenomenu przedmiotowego zjawiska w tym ujęciu. Referat dotyczyć więc będzie problematyki nielegalnego handlu dziką fauną ukazanej z perspektywy doświadczeń Europolu. Uzupełniająco przeanalizowane będą także informacje pochodzące od funkcjonariuszy polskiej Policji, którzy zajmują się przeciwdziałaniem przestępczości przeciwko środowisku. Zagadnienie wymaga pogłębionych analiz, ponieważ przestępstwa przeciwko dzikiej faunie zagrażają przetrwaniu określonych gatunków zwierząt i zwiększają ryzyko ich wyginięcia i jednocześnie zagrażają różnorodności biologicznej i generują ryzyko dla ludzi poprzez potencjalne przenoszenie chorób.

Dawidziuk Ewa, dr

Uniwersytet SWPS
Wydział Prawa w Warszawie

***Wykonywanie kary pozbawienia wolności –
aktualna rzeczywistość więzienna i postulaty de lege ferenda***

Nowelizacja Kodeksu karnego wykonawczego w 2022 r., a następnie także aktów wykonawczych i ustawy o Służbie Więziennej, doprowadziła do szeregu zmian w zasadach odbywania kary pozbawienia wolności. Skazanym został ograniczony kontakt ze światem zewnętrznym zarówno przez limitowanie rozmów telefonicznych

z rodziną/urzędami do jednej w tygodniu (od grudnia 2023 r. do dwóch w tygodniu). Podobnie rozmowy z adwokatem zostały w większości jednostek penitencjarnych sprowadzone do jednej rozmowy w tygodniu. Skazany musi ponosić koszty znaczków na każdego rodzaju korespondencję, opłaty za korzystanie z urządzeń elektrycznych i elektronicznych w celi mieszkalnej. Wewnątrz jednostek powszechne stało się też zakładanie prewencyjnie kajdanek, wydzielono pomieszczenia do tzw. bezpiecznych rozmów ze skazanym, w których krata oddziela więźnia od rozmówcy. Z kolei, w pokojach psychologów i wychowawców naklejono na podłodze linie, których skazany nie może przekroczyć, a krzesło przymocowano do podłogi. Aktualne prace komisji kodyfikacyjnej prawa karnego, które obejmą też nowelizację k.k.w. i innych ustaw, skłaniają do debaty nad koniecznymi zmianami legislacyjnymi. Które z uchwalonych w 2022 r. norm prawnych, powinny zostać uchylone? Jakie zmiany wdrożyć dla zgodnych ze standardami międzynarodowymi zasad odbywania kary pozbawienia wolności? Czy areszt domowy rozwiąże problem nadmiernej liczby tymczasowo aresztowanych w jednostkach penitencjarnych? Między innymi na te pytania postaram się odpowiedzieć w swoim referacie.

Dąbkowska Natalia, mgr

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Wydział Prawa i Administracji

***Działalność Fundacji Wdów i Sierot po Poległych Policjantach –
wybrane aspekty kryminologiczne i prawne***

Fundacja Pomocy Wdowom i Sierotom po Poległych Policjantach powstała w 1997 r. Założycielom przyświecał cel pomocy osobom, których mężowie i ojcowie wykonujący zawód policjanta stracili życie na służbie. Podczas wystąpienia prelegentka przedstawi główne cele Fundacji, zakres jej działalności oraz szczegółowe formy pomocy przyznawane podopiecznym Fundacji. Autorka podjęła próbę przedstawienia funkcjonowania Fundacji z perspektywy wywiadu przeprowadzonego z Prezesem Fundacji.

Duda Maciej, dr

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
Wydział Prawa i Administracji

***Nielegalny rynek bursztynu
z perspektywy zielonej kryminologii***

Wystąpienie poświęcone jest spojrzeniu na zjawisko nielegalnego rynku bursztynu z perspektywy zielonej kryminologii. Autor przedstawi etiologię tego zjawiska, jego fenomenologię oraz możliwości przeciwdziałania. W referacie wykazane zostanie również, że przestępczość związana z nielegalnym rynkiem bursztynu ma charakter przestępczości zorganizowanej, transgranicznej, gospodarczej i ekologicznej. Autor upatruje przyczyn zjawiska przede wszystkim w czynnikach ekonomicznych. Jest to proceder przynoszący zyski: lokalnej społeczności (nieformalne wydobycie), mieszkańcom terenów przygranicznych (przemyt), policjantom i celnikom (korupcja), przedsiębiorcom (różnice w cenie między legalnym a nielegalnym bursztynem) oraz zorganizowanym grupom przestępczym (kontrola proceduru). Na zjawisko nielegalnego rynku bursztynu składają się takie elementy jak: nielegalne wydobycie bursztynu, działalność zorganizowanych grup przestępczych, korupcja w policji i służbach celnych, przemyt bursztynu, „pranie” bursztynu oraz handel bursztynem pochodzącym z legalnych i nielegalnych źródeł. Przeciwdziałanie nielegalnemu rynkowi bursztynu wymaga wielopłaszczyznowych inicjatyw legislacyjnych, instytucjonalnych i społecznych. Przede wszystkim należy podjąć takie działania jak: przekształcenie górnictwa nieformalnego w model biznesowy górnictwa formalnego z systemem koncesji dla górników, kryminalizacja nielegalnego wydobycia i handlu bursztynem, zwalczanie patologii korupcyjnych wśród administracji i urzędników państwowych, współpraca międzynarodowa w zakresie ograniczania działalności zorganizowanych grup przestępczych oraz wdrożenie systemu certyfikacji pochodzenia bursztynu.

Dudek Zygmunt, dr

Politechnika Rzeszowska im. Ignacego Łukasiewicza
Wydział Zarządzania i Marketingu

***Fenomen zjawiska przestępczości hazardowej w Polsce
na przykładzie automatów do gier***

Hazard, zarówno ten legalny, jak i nielegalny, może powodować poważne zagrożenia na różnych płaszczyznach, gdyż z pozoru niewinna gra, połączona z przypadkową wygraną pewnej sumy pieniędzy, może być początkiem procesu uzależniania się od hazardu. Skutki takiego nałogu bywają niejednokrotnie katastrofalne dla samego

uzależnionego, jak i jego najbliższych. Mogą bowiem spowodować popadnięcie w spiralę długów, w konsekwencji problemy z wierzycielami, utratę pracy, rozpad rodziny, a nawet doprowadzić do targnięcia się na własne życie. Hazard często powiązany jest również z działalnością przestępczą, bowiem albo działalność ta jest konsekwencją pierwotnego uzależnienia od hazardu, bądź też odwrotnie – działalność przestępcza może opierać się na hazardzie, czy korzystać z niego, jako z możliwości ukrycia pozyskanych nielegalnie korzyści majątkowych. Rynek gier właściwie zawsze powiązany jest z dużymi pieniędzmi, co jest konsekwencją obecności w tym sektorze działań niezgodnych z prawem, często realizowanych przez zorganizowane grupy przestępcze. Zyski czerpane z hazardu, bardzo często inwestowane są przez członków tych grup w dalszą przestępczość, w tym również hazardową. Ponadto, nielegalna działalność hazardowa daje ogromne możliwości tzw. „prania brudnych pieniędzy”, stanowiących zyski z szeroko pojętej bezprawnej aktywności, ponieważ pozwala na zamaskowanie źródeł pochodzenia tych środków i wprowadzenie ich do legalnego obiegu. Nielegalny hazard to także obszar występowania przestępczości pospolitej, takiej jak handel narkotykami, kradzieże, pobicia, rozboje czy lichwa.

Dziedzic Michał, dr

Menedżerska Akademia Nauk Stosowanych w Warszawie
Wydział Nauk Prawnych, Administracji i Bezpieczeństwa

***Zakaz prowadzenia działalności gospodarczej
jako element prewencji przestępstw gospodarczych***

Problematyka dotycząca zapobiegania przestępstw gospodarczych jest zagadnieniem, które powinno obejmować jak najszerszy katalog działań zmierzających do ograniczenia lub wyeliminowania możliwości popełnienia danego rodzaju przestępstwa gospodarczego. Obok kary kryminalnej środek karny, o którym jest mowa w art. 39 pkt 2 k.k. (w zw. z art. 41 k.k.) jest jedynym narzędziem ukierunkowanym na ochronę dobra ogólnospołecznego, jakim jest szeroko rozumiany obrót gospodarczy. Biorąc również pod uwagę to, że szkody wyrządzone przestępstwami gospodarczymi dotyczą przede wszystkim przedsiębiorców, co wynika z analizy znamion czynów zabronionych umieszczonych w Rozdziale XXXVI Kodeksu karnego – należy podkreślić, że ww. środek karny mający również charakter eliminacyjny, jest instytucją prawa karnego, która powinna być stosowana regularnie wobec osób, które zostały skazane za przestępstwo gospodarcze. W trakcie mojego wystąpienia chciałbym przedstawić ww. środek karny z punktu widzenia jego istoty dla obrotu gospodarczego, ale również z punktu widzenia założeń prewencji kryminalnej ukierunkowanej na eliminację i minimalizowanie zachowań wyczerpujących znamiona przestępstw gospodarczych. Ponadto, w trakcie mojego wystąpienia zwrócę także uwagę na kwestie dotyczące wykonalności tego

środka na gruncie art. 181 k.k.w. oraz problematykę dotyczącą stosowania przez sądy tego środka karnego.

Dziewanowska Małgorzata, dr

Uniwersytet Warszawski
Wydział Prawa i Administracji

***Przestępczość osób młodych znajdujących się w kryzysie bezdomności:
przyczyny, skutki, zapobieganie***

Celem referatu jest podzielenie się doświadczeniem pracy z młodymi osobami w wieku 18-25 lat, znajdującymi się w kryzysie bezdomności, bądź zagrożonych takim kryzysem lub wykluczeniem społecznym. Spojrzenie na wyzwania, z jakimi się stykają okiem prawnika, prezentacja podstawowych zagadnień kryminologicznych, związanych z rodzajem i nasileniem przestępczości we wskazanej grupie, będzie służyło temu, aby zastanowić się, w jaki sposób możliwe jest przeciwdziałanie dewiacyjnym zachowaniom młodzieży i młodych ludzi, a także w jaki sposób ustawa o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich mogłaby pomagać w radzeniu sobie z problemem bezdomności w tej młodej grupie wiekowej. Celem referatu jest również zwrócenie uwagi na rolę rodziny, a także wskazanie wyzwań, z którymi musi się ona obecnie mierzyć. Warto zastanowić się, w jaki sposób rodzina, najbliższe środowisko, szkoła, inne instytucje państwowe mogą przyczyniać się bądź wpływać na zmniejszenie zjawiska bezdomności osób młodych, a co za tym idzie – w jaki sposób mogą realnie wpływać na zmniejszenie bądź zwiększenie się poziomu przestępczości w tej grupie. Na konkretnych przykładach pokazana zostanie specyfika zachowań dewiacyjnych tej grupy i zaprezentowane zostaną wnioski płynące z wielu lat obserwacji i praktyki z tego obszaru.

Fabisiak Natalia, lic.

Uniwersytet Warszawski
Instytut Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji

Nawrocki Szymon, lic.

Uniwersytet Warszawski
Instytut Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji

***Czy istnieje panaceum na resocjalizację w Polsce?
Przykłady obecnie stosowanych działań w jednostkach
dla dorosłych i nieletnich***

Wielokrotnie praktycy i teoretycy zastanawiali się, co należy zrobić, aby resocjalizacja dorosłych i nieletnich była skuteczna. Podejmowane działania nie zawsze przynoszą zamierzone rezultaty, czego następstwem jest powrót m.in. do przestępczości. W przypadku osób dorosłych stosuje się izolację penitencjarną, zaś wobec najbardziej zdemoralizowanych nieletnich są to: okręgowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, schroniska dla nieletnich i zakłady poprawcze. W celu przeanalizowania obecnego stanu rzeczy przeprowadziliśmy szereg wywiadów ustrukturyzowanych z przedstawicielami niektórych z powyżej wymienionych instytucji. Poza tym, naocznie odwiedziliśmy 5 wybranych placówek, gdzie odbywa się resocjalizacja nieletnich i dorosłych, tak by móc zapoznać się z panującymi tam warunkami. W toku naszych badań zebraliśmy materiał empiryczny, który pozwolił nam na opracowanie wstępnej listy skutecznych metod oddziaływania resocjalizacyjnego, jak i tych, które nie przynoszą pozytywnego efektu, a wręcz szkodzą. Co więcej, w trakcie wystąpienia zaprezentowane zostaną obecnie stosowane metody, jakie służą do resocjalizacji ze szczególnym uwzględnieniem placówek dla nieletnich. Celem wystąpienia jest zaprezentowanie wyników naszych badań i zachęcenie uczestników do szerszej dyskusji nad tym zagadnieniem, które w naszej ocenie wymaga głębszej analizy.

Fałdowski Marek, dr hab.

Akademia Sztuki Wojennej w Warszawie
Instytut Bezpieczeństwa Państwa

***Wykorzystanie nowoczesnych narzędzi informatycznych Interpolu
w zwalczaniu przestępczości***

Międzynarodowa Organizacja Policji Kryminalnej – Interpol, należy do tych, które współdziałając z szeregiem podmiotów, koncentrują swoją działalność na skutecznym

zwalczaniu współczesnych zagrożeń. Uwzględniając etiologię i fenomenologię przestępczości, a także proces globalizacji i rozwój technologiczny – tradycyjne działania wykrywcze, stosowane przez organy ścigania, w coraz mniejszym stopniu spełniają przypisaną im rolę w aspekcie efektywności. Nieuniknionym staje się wypracowanie nowoczesnych rozwiązań technicznych, umożliwiających uprawnionym podmiotom dostęp do specjalnie zaplanowanych i utworzonych danych, a następnie natychmiastowe ich przeszukanie uwzględniając zakres informacji. Dlatego też pozycjonowanie roli Interpolu, jako instytucji o konstytutywnym znaczeniu, wydaje się uzasadnione, ponieważ osoby pełniące funkcje policyjne lub śledcze na całym świecie, mają odstęp do interesujących ich informacji. Głównym celem wystąpienia jest przedstawienie, w jaki sposób wykorzystanie nowoczesnych narzędzi informatycznych Interpolu materializuje się w zwalczaniu przestępczości.

Filipkowski Wojciech, dr hab., prof. UwB

Uniwersytet w Białymstoku
Wydział Prawa

***Cyberkryminologia:
definicja, teorie i wyzwania badawcze***

W referacie omówiony zostanie obszar definicyjny cyberkryminologii i pojęć pokrewnych oraz powiązania z innymi dziedzinami i dyscyplinami naukowymi. Przedstawione będą główne teorie związane z cyberkryminologią oraz metody badań wykorzystywane przez badaczy zajmujących się cyberprzestępczością i dewiacjami w sieci Internet. Analizowane będą również główne wyzwania, z jakimi spotykają się badacze w dziedzinie cyberkryminologii.

Flis-Świeczkowska Marta, dr

Uniwersytet Gdański
Wydział Prawa i Administracji

***Wpływ formy dokonywania czynności procesowych i przebiegu
postępowania karnego na ryzyko wtórnej wiktymizacji
wśród małoletnich pokrzywdzonych
– wstępne wnioski z badań aktowych***

Celem wystąpienia jest zaprezentowanie wstępnych wyników badań aktowych, prowadzonych w ramach projektu naukowego pt. *Wpływ formy przeprowadzenia czynności procesowych oraz przebiegu postępowania karnego na ryzyko wystąpienia*

wtórnej wiktylizacji u małoletnich pokrzywdzonych – badania aktowe (MINIATURA 7). Celem prowadzonych badań jest ocena ryzyka wystąpienia wtórnej wiktylizacji wśród dzieci, które uczestniczyły w charakterze pokrzywdzonych w postępowaniach karnych, toczących się zarówno na etapie postępowania przygotowawczego, jak i sądowego. Badaniem objęto znaczny obszar Polski, gdzie przebadano łącznie około 200 spraw karnych prawomocnie zakończonych, w których pokrzywdzonym przestępstwem były osoby małoletnie. Badaniem objęto wyłącznie sprawy dotyczące wybranych przestępstw na tle seksualnym (tj. art. 197 § 3 pkt 2 i 3, art. 200 oraz art. 200a Kodeksu karnego). Badania są przeprowadzane za pomocą autorskiego narzędzia w postaci kwestionariusza, który zawiera schemat, według którego w tożsamy sposób analizuję akta badanych spraw. Pytania dotyczą m.in.: kontaktu małoletniego z pracownikami wymiaru sprawiedliwości i biegłymi, udziału reprezentanta dziecka bądź pełnomocnika w postępowaniu, czynności przesłuchania, ilości podejmowanych czynności z udziałem dziecka oraz osób je przeprowadzających. Uzyskane wyniki badań z jednej strony pozwolą ocenić, czy w praktyce postępowania, które toczą się z udziałem małoletnich pokrzywdzonych, są dla nich przyjazne oraz czy mogą powodować ryzyko wystąpienia wtórnej wiktylizacji. Z drugiej zaś strony, badanie pozwoli na sformułowanie ewentualnych wniosków *de lege lata* oraz *de lege ferenda*.

Gerecka-Żołyńska Anna, dr hab., prof. UAM

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Wydział Prawa i Administracji

***Ochrona dziedzictwa archeologicznego na tle współczesnych zagrożeń.
Uwagi wokół funkcjonowania rynku sztuki***

W ostatnich dziesięcioleciach społeczność międzynarodowa podjęła wiele inicjatyw w celu ochrony dziedzictwa kulturalnego w różnych jego aspektach. Są to działania o szczególnym znaczeniu, ponieważ dotyczą przedmiotów, które poza zwykłą wartością ekonomiczną, posiadają wartość historyczną, kulturalną, naukową oraz zawierają informacje o tożsamości narodu. Wśród przyjętych regulacji ważną pozycję zajmuje kwestia dotycząca ochrony dóbr kultury o znaczeniu archeologicznym. Specyficzny charakter ochrony takich obiektów wynika z nieznaności miejsca ich lokalizacji i wartości do czasu odkrycia, co wymaga podjęcia przez państwo środków ochrony w celu zapobieżenia ich zniszczeniu i grabieży. Kolejnym etapem ochrony dziedzictwa archeologicznego jest eliminowanie możliwości wprowadzania zrabowanych obiektów na rynek sztuki. Efektywność działań w tym zakresie ogranicza rozległy, ponadnarodowy charakter tego rynku, którego wartość jest oceniana w skali pieniężnej (choć brakuje konkretnych danych) na trzecim miejscu po poprzedzającym go rynku

nielegalnego handlu narkotykami i najbardziej dochodowym rynku nielegalnego handlu bronią. Analiza struktury rynku dzieł sztuki i antyków jest o tyle interesująca, że rynek ten w odróżnieniu od nielegalnych rynków handlu bronią i narkotykami – nie jest jednoznacznie nielegalny. W przypadku handlu bronią i narkotykami – o nielegalności decyduje charakter oferowanego produktu, niezależnie od tego jak jest on ostatecznie sprzedawany. Rynek sztuki i antyków w ogólnym ujęciu jest postrzegany jako legalny, a jedynie w jego obszarze obok obiektów, których status prawny nie budzi zastrzeżeń osadzone są obiekty uzyskane w sposób nielegalny. Na tym tle komentarza wymagają trzy grupy zagadnień: nielegalne uzyskiwanie zabytków archeologicznych, aktualne formy funkcjonowania rynku sztuki i antyków, sposoby wprowadzania nielegalnych obiektów do obrotu oraz ich autoryzacji.

Głupczyk Grzegorz, dr
Uniwersytet Śląski w Katowicach
Instytut Pedagogiki

Miasto sprawiedliwości naprawczej nieletnich

Celem wystąpienia będzie prezentacja modelu systemowych rozwiązań w obszarze resocjalizacji nieletnich przy wykorzystaniu założeń charakterystycznych dla koncepcji sprawiedliwości naprawczej. Omówiona zostanie zasadność i potrzeba implementacji systemowych rozwiązań z tego zakresu do obowiązującej praktyki w obszarze resocjalizacji nieletnich w środowisku otwartym. Nowa – obowiązująca od 2022 roku – Ustawa o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich – stwarza nowe, pozaustawowe możliwości w zakresie systemowych rozwiązań uwzględniających praktyki naprawcze w lokalnych systemach profilaktyki i resocjalizacji. Możliwości te będą przedmiotem analizy w trakcie wystąpienia. Prelegent postuluje tutaj wykorzystanie modelu kaskadowego i koncepcji miasta sprawiedliwości naprawczej do wzmocnienia i rozbudowy systemu resocjalizacji nieletnich w środowisku otwartym.

Grabalska Wiktoria, mgr
Uniwersytet Opolski
Instytut Nauk Prawnych

Kryminologiczne aspekty zjawiska sharentingu

Sharenting jest fenomenem ostatnich lat, co bezpośrednio łączy się ze wzrostem popularności *social* mediów oraz aktywności ich użytkowników. Zjawisko to polega na wykorzystywaniu przez rodziców oraz opiekunów prawnych wizerunku dziecka

w swoich profilach w mediach społecznościowych. Kryminologiczne i wiktymologiczne aspekty *sharentingu* oscylują nie tylko wokół zagrożeń, jakie generuje już dziś, ale wymuszają także refleksję na temat zagrożeń, jakie dopiero stworzy. Cyber-porwania, technologia *deep fake*, *baby role-play* czy też przemoc wśród rówieśników – to tylko niektóre ze skutków – wydawałoby się niewinnego – udostępniania zdjęć pociech w sieci Internet. Dlaczego rodzice dopuszczają się *sharentingu*, czy mają świadomość zagrożeń oraz jak patrzy na to zjawisko społeczeństwo, jak i ustawodawca? Czy kraje takie jak Francja, które podjęły działania legislacyjne w kierunku *sharentingu* powinny być dla nas wzorem? Jak silny jest wpływ *sharentingu* na ofiarę – dziecko? Wszystkie powyższe kwestie zostaną poruszone w referacie, bazując na ich kryminologicznym i wiktymologicznym aspekcie.

Gruszczyńska Beata, dr hab., prof. em. UW

Uniwersytet Warszawski
Centrum Analiz Kryminologicznych, IPSiR

Więcek-Durańska Anna, dr

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie
Instytut Psychologii

***Europejskie badania przemocy uwarunkowanej płcią GBV –
wyniki polskiego badania***

Badania na temat przemocy ze względu na płeć (GBV) są ważnym narzędziem do oceny skali przestępczości, zwłaszcza zjawiska przemocy. Pierwsze badanie IVAWS (*International Violence Against Women Survey*) stanowiło wyzwanie dla naukowców, organów ścigania i organizacji pozarządowych. Po IVAWS, w 2014 roku przeprowadzono badania dotyczące przemocy wobec kobiet pod auspicjami FRA (*Fundamental Right Agency*). Obecnie zrealizowane zostało bardziej wszechstronne badanie GBV. Obejmuje ono różne formy przemocy, od przemocy domowej po przemoc w pracy, w sieci, mobbing itp. GBV rozumiane jest jako przemoc uwarunkowana płcią. Badanie zostało zorganizowane we wszystkich państwach Unii Europejskiej i sfinansowane przez Eurostat. W kilku państwach, w tym w Polsce, przeprowadzono wcześniej pilotaż. Podstawowym narzędziem GBV jest kwestionariusz ankiety. Pytania dotyczą intensywności różnych rodzajów i form przemocy wobec kobiet i mężczyzn. W interpretacji wyników należy zwrócić uwagę na różnice, zarówno w postrzeganiu przemocy przez ofiary, jak i w raportowaniu. Różnice dotyczą także przyczyn, form i konsekwencji przemocy. Jest to istotny problem badawczy. W prezentacji przedstawione zostaną najważniejsze wyniki uzyskane w badaniu GBV w Polsce.

Grzyb Magdalena, dr
Uniwersytet Jagielloński
Wydział Prawa i Administracji

Kobieta jako ofiara zabójstwa

Płeć sprawcy i płeć ofiary zabójstwa oraz relacje, jakie ich łączyły, to jedna z podstawowych zmiennych pozwalająca zrozumieć fenomen zabójstwa. Zabójstwa kobiet różnią się zasadniczo od zabójstw mężczyzn. Mimo że kobiet co do zasady ginie mniej (jak też mniej kobiet pozbawia życia innych ludzi), to giną one w bardzo konkretnych okolicznościach, najczęściej z rąk osób najbliższych i dynamika tych czynów w danym przedziale czasowym jest stabilniejsza niż innych rodzajów zabójstw. W swoim wystąpieniu przedstawię najważniejsze ustalenia i wyniki badania dotyczącego zabójstw kobiet, które przeprowadziłam w latach 2019-2021. Jest to pierwsze badanie w Polsce, które skupia się na kobiecie jako ofierze przemocy ze skutkiem śmiertelnym.

Gutkowska Agnieszka, dr
Uniwersytet Warszawski
Wydział Prawa i Administracji

***Między nadzorem prewencyjnym a wolnością.
Między nadzorem prewencyjnym a KOZZD.
Modyfikacja wolnościowego środka postpenalnego
– wnioski i postulaty z badań aktowych***

Nadzór prewencyjny jest jednym z dwóch, obok izolacji w Krajowym Ośrodku Zapobiegania Zachowaniom Dysocjalnym (KOZZD), środków postpenalnych wprowadzonych do polskiego porządku prawnego na mocy ustawy z dnia 22 listopada 2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób. Nadzór prewencyjny orzekany jest bezterminowo, jednak ustawodawca przewidział zarówno możliwość uchylenia nadzoru, a tym samym „uwolnienia” danej osoby spod reżimu ustawy, jak i skierowania osoby nadzorowanej do Ośrodka. Autorka skupi się na przedstawieniu wyników badań akt sądowych dot. modyfikacji nadzoru prewencyjnego. Zasadniczym wydaje się pytanie o kryteria, których spełnienie jest wystarczające do wydania postanowienia o uchyleniu nadzoru prewencyjnego i odwrotnie, czy możliwe jest wskazanie katalogu powtarzających się przesłanek, które są wystarczające do umieszczenia nadzorowanego w KOZZD. Jak wynika z badań – brak jest spójnych, określonych kryteriów modyfikacji nadzoru prewencyjnego, a tym samym nie można

wskazać ujednocionej linii orzeczniczej, opartej chociażby na wadze czynów lub zaniedbań osoby nadzorowanej. Na tej płaszczyźnie najistotniejszym problemem jest umieszczanie osoby nadzorowanej w KOZZD jedynie na skutek uchylania się od orzeczonych obowiązków, nawet gdy prawdopodobieństwo popełnienia przez nią czynu zabronionego, o którym mowa w art. 1 u.p.o.z.p. nie wzrosło do bardzo wysokiego.

Hac Piotr, dr
Badacz niezależny

Oszustwa – propozycja aktualnej typologii

Przestępstwo oszustwa stało się w ostatnich kilkunastu latach jednym z dynamicznie rozwijających się rodzajów czynów zabronionych, zarówno pod względem skali występowania, jak i typów. Wpływ na ten stan rzeczy ma ciągle wykorzystywanie przez sprawców starszych metod dokonywania oszustwa, jak również pojawianie się nowych sposobów, w części bazujących na działaniu w cyberprzestrzeni – choć przy zachowaniu dotychczas znanych technik wpływania na postępowanie pokrzywdzonego. W wystąpieniu przedstawione zostaną wyniki badań dotyczące kryminologicznych aspektów dokonywania oszustw, jak też zaproponowana aktualna typologia tych przestępstw. Uwzględnione w niej zostaną najczęściej spotykane rodzaje przestępstwa oszustwa, w tym poszczególne gałęzie rozwoju typów tego przestępstwa m.in. „na rulon”, „na wnuczka”, „na BLIKa” oraz inne. Typologia ta zostanie porównana do aktualnego stanu prawnego w Polsce, odnoszącego się do penalizacji oszustw kodeksowych (Kodeks karny i Kodeks karny skarbowy), jak i pozakodeksowych przepisów karnych.

Hejnowska Zuzanna, lic.
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
Wydział Prawa i Ekonomii

Analiza postępowania Straży Granicznej – stosowanie pushbacków w obliczu kryzysu migracyjnego

W 2020 r., według statystyk Straży Granicznej, odnotowano 88 prób nielegalnego przekroczenia granicy polsko-białoruskiej. W 2021 r. – tych prób było już 38 207, a w 2023 r. – odnotowano 26 000 takich przypadków. Ten nagły wzrost to skutek polityki prowadzonej przez Białoruś. Rozpoczęte działania tego kraju, spowodowały wzmożony transport ludzi m.in. z Iraku czy Afganistanu, przewożonych na granicę

z Polską, czyli wschodnią granicę UE i NATO. Główny cel takiego zachowania to destabilizacja sytuacji politycznej w krajach zachodnich. Celem wystąpienia jest poszukiwanie problemów w strukturze, jak i w działaniach podejmowanych przez funkcjonariuszy SG, w związku z zaistniałą sytuacją, która te problemy uzewnętrzniła, gdyż jest to zjawisko nowe, niedoświadczane do tej pory na taką skalę przez SG. Prowadzona przez Polskę polityka migracyjna, ujawniła brak odpowiednich procedur i chaos organizacyjny. Eskalująca liczba migrantów pozostawianych w środku lasu spowodowała stosowanie przez funkcjonariuszy SG tzw. *pushbacków*, czyli odsyłania migrantów do państwa, z którego przedostali się przez granicę, bez dania im możliwości ubiegania się o status uchodźcy i o azyl, nie uwzględniając ich indywidualnej sytuacji. Jednak jest to postępowanie sprzeczne z umowami międzynarodowymi i Konstytucją RP. Do analizy posłużono się orzecznictwem polskich sądów, a także interpretowano przy tym art. 56 Konstytucji RP oraz art. 18 i 19 Karty Praw Podstawowych UE i przepisy prawne innych ustaw.

Jasiński Radosław, dr

Akademia Policji w Szczytnie

Wydział Bezpieczeństwa i Nauk Prawnych

Rosyjska przestępczość więzienna w ujęciu kryminologicznym

Przestępczość więzienna w Federacji Rosyjskiej jest interesującym zagadnieniem z punktu widzenia kryminologii i nauk prawnych. Zjawisko kształtowało się i było warunkowane przez lata wieloma czynnikami: przemianami gospodarczymi, społecznymi, nowelizacją prawa, zmianami kulturowymi i politycznymi. Poza tym, wielomilionowa ludność Federacji Rosyjskiej zamieszkująca rozległe terytorium, wielonarodowość kraju, zróżnicowanie geograficzne i kulturowe przez lata wpływały na społeczeństwo, jego stosunek do państwa, prawa, praworządności i przestępczości. W niniejszym referacie Autor postanowił poddać analizie m.in. źródła prawa, literaturę przedmiotu oraz statystykę zjawiska (dane statystyczne dotyczące przestępczości, w tym przestępczości więziennej, za lata 2014-2021, na podstawie których określono etiologię i formy objawowe przestępczości więziennej w Federacji Rosyjskiej, a także trendy oraz prognozy kryminologiczne). Uwzględniono również możliwość występowania niepełnych danych, ponieważ niektóre czyny karalne nie zostały wykryte lub nie były odpowiednio zarejestrowane, co kształtowało „ciemną liczbę przestępstw”. W analizowanym okresie w koloniach karnych, aresztach śledczych (SIZO) i więzieniach w Rosji dochodziło do różnego rodzaju wykroczeń, aktów przemocy oraz przestępstw. Istotnym problemem pozostaje występująca i rozwijająca się przestępczość związana z kontrabandą i środkami odurzającymi. Nie sposób kontrolować wpływu środków odurzających, substancji psychotropowych i ich

pochodnych na organizm ludzki, a negatywne skutki zażywania tego rodzaju środków przez osadzonych mają wpływ na zachowania nie tylko samych osadzonych, ale również na postępowanie współwięźniów i całej społeczności więziennej. Biorąc pod uwagę aktualne wskaźniki przestępczości w Rosji należy zauważyć, że mimo niewielkiego spadku przestępczości ogólnej, wskaźnik recydywistów z roku na rok rośnie. Liczba osób skazanych na karę pozbawienia wolności z uwzględnieniem powrotu do przestępstwa – jednoznacznie wykazuje tendencję wzrostową, a tylko w 2021 roku – po raz pierwszy skazanych było ponad 137 tys. osób, po raz drugi – ponad 74 tys., a po raz trzeci – aż 140,5 tys. sprawców. Aktualna sytuacja w Federacji Rosyjskiej powoduje niestabilność w placówkach penitencjarnych, ponieważ przy nadal spadającej tendencji dotyczącej przestępstw popełnianych na terenie FR, przestępczość penitencjarna każdego roku wzrasta, zarówno w koloniach karnych, aresztach oraz więzieniach.

Jurgielewicz-Delegacz Emilia, dr
Uniwersytet w Białymstoku
Wydział Prawa

Lęk przed przestępczością wśród mieszkańców obszarów wiejskich w Polsce

Jakich przestępstw najbardziej obawiają się mieszkańcy wsi w Polsce? Czy obawiają się przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu, mieniu, bezpieczeństwu w ruchu drogowym, a może innych? Jaka jest skala strachu przed przestępczością wśród kobiet i mężczyzn na wsi i czy strach jest zróżnicowany ze względu na wiek? Autorka referatu realizuje w Polsce projekt badawczy pt. *Przestępczość wiejska w Polsce* (nr projektu 2021/43/D/HS5/01645). W ramach projektu w grudniu 2023 r. i styczniu 2024 r. przeprowadzono badania ilościowe w formie sondażu wśród 1 006 osób zamieszkujących obszary wiejskie w Polsce. Jedną z części kwestionariusza ankiety dotyczyła lęku przed przestępczością.

Kacprzak Andrzej, dr
Uniwersytet Łódzki
Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny

Zerwana nić? – rodzicielstwo w kontekście uwięzienia

Kwestia rodzicielstwa w sytuacji odbywania kary pozbawienia wolności wpisuje się w obszar współczesnych procesów wykluczenia społecznego. Badania wskazują, że

osadzenie rodzica w zakładzie karnym może mieć silny negatywny wpływ na społeczno-ekonomiczną i psychologiczną kondycję jego dziecka. Świadczy o tym fakt, że należą one do kategorii silnie (nad)reprezentowanej wśród dzieci i młodzieży doświadczających problemów psychologicznych, wycofanych z życia szkolnego, osiągających słabe wyniki w nauce, przyjmujących postawy antyspołeczne czy angażujących się w działalność przestępczą. Celem prezentacji jest zwrócenie uwagi na niektóre z najważniejszych problemów i trudności życiowych, z którymi dzieci często borykają się w wyniku uwięzienia rodziców, w oparciu o dane ilościowe i jakościowe z międzynarodowych badań przeprowadzonych na Cyprze, w Grecji, Polsce i Portugalii w ramach projektu *Złota nić*.

Kaczmarek Janusz, dr

Kancelaria Adwokacka s.c. Kaczmarek&Kurowski
WSAiB Gdynia
Wydział Prawa

***Wykorzystanie współczesnych systemów cyberbezpieczeństwa,
a wolności i prawa człowieka***

Sytuacja globalna, nierzadko ma wpływ na ustawodawstwo krajowe, również w zakresie praw i wolności człowieka. Rozwój nowych technologii prowadzi do powstania nie tylko udogodnień, lecz także nowych zagrożeń, z którymi organa ścigania muszą się mierzyć. Ostatnie lata doprowadziły do wielu zmian zwiększających uprawnienia służb oraz prokuratury, przy jednoczesnym braku gwarancji dla praw i wolności obywateli. Z tego względu wskazane zostaną te zmiany, które w ocenie Autora stanowią pole do nadużyć ze strony państwa.

Karaźniewicz Justyna, dr hab., prof. UKW

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
Wydział Prawa i Ekonomii

***Przesłuchanie pokrzywdzonych o szczególnych potrzebach
w zakresie ochrony przed wtórną wiktyimizacją***

Dowód z zeznań pokrzywdzonego jest jednym z najistotniejszych środków dowodowych w procesie karnym. Z drugiej strony, może być źródłem wtórnej wiktyimizacji. Zagrożenie to jest szczególnie duże w przypadku niektórych grup pokrzywdzonych. Zwiększone narażenie na negatywne oddziaływanie przesłuchania na stan psychiczny pokrzywdzonego może być związane z jego cechami osobowymi,

takimi jak wiek, płeć oraz tożsamość i ekspresja płciowa, orientacja seksualna, pochodzenie etniczne, rasa czy religia. Istotny jest również stan zdrowia, także psychicznego, stopień rozwoju umysłowego, czy problemy z komunikacją. Zwiększone potrzeby ochrony mogą także wynikać z rodzaju i charakteru popełnionego przestępstwa, jego okoliczności, motywacji sprawcy czy sposobu jego działania. Polskie regulacje dotyczące przesłuchania w coraz szerszym zakresie przewidują specjalne środki ochrony. Jest to w dużej mierze konsekwencją obowiązku dostosowania prawa krajowego do wymogów Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z 25 października 2012 r. ustanawiającej normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw, która zawiera wymóg szczególnego traktowania tzw. ofiar o szczególnych potrzebach w zakresie ochrony przed wtórną wiktymizacją. Poza pozytywnie ocenianą ewolucją polskiego prawa w tym zakresie, trzeba jednak zgłosić pewne zastrzeżenia, zarówno co do normatywnego kształtu tej ochrony, jak i jej praktycznego stosowania.

Kaucz Błażej, dr

University College Cork

***Dekrety w Polsce Ludowej:
analiza instrumentów kontroli społecznej i polityki karnej***

W czasach Polski Ludowej dekreta stanowiły kluczowy element systemu kontroli społecznej. Służyły zwalczaniu opozycji politycznej, kształtowaniu polityki karnej i społecznej, a także konsolidacji władzy przez aparat państwowy. Dekreta, wzorowane na instrumentach stosowanych w ZSRR i III Rzeszy, stanowiły para-prawne rozwiązania mające na celu szybką eliminację „osób niepożądanych”. Ułatwiały wprowadzenie uproszczonych rozwiązań prawnych i swobodne wymierzanie kary śmierci za różnorodne przewinienia. Mechanizm kontroli społecznej oparty na dekretach przeniknął do prawodawstwa PRL, umożliwiając stosowanie rozwiązań z zakresu militaryzacji zachowań również po 1989 roku. Społeczeństwo polskie miało zostać poddane „militaryzacji zachowań”, m.in. za pomocą rozwiązań prawnych zawartych w dekretach. Militaryzacja zachowań polega na podporządkowaniu obywateli państwu w sposób przypominający zarządzanie żołnierzami przez wojsko. Analiza dekretów w kontekście ówczesnego ustawodawstwa i polityki kryminalnej pozwala na ocenę ich wpływu na system karny i prawa obywatelskie. Ważne jest również zbadanie długofalowych skutków ograniczeń praw obywatelskich wprowadzonych dekretami. Prezentacja ma na celu kompleksowe ukazanie wpływu dekretów na różne aspekty życia w tamtym okresie. Szczegółowo omówione zostaną m.in.: kontekst historyczny, rodzaje kar i ich surowość, rola państwa w kontekście

praw obywatelskich, wykorzystanie dekretów do tłumienia opozycji, rola kary śmierci, skuteczność dekretów oraz ich długofalowe konsekwencje.

Kąkol Cezary, dr

Uniwersytet Zielonogórski
Instytut Nauk Prawnych/Instytut Ekonomii i Finansów

***Kilka uwag w sprawie istoty, zakresu i celowości
środków karnych orzekanych dożywotnio***

Zasadniczą dolegliwością penalną, którą ma doświadczyć sprawca przestępstwa, jest kara kryminalna. Dodatkową reakcją sądu na popełniony czyn zabroniony może być orzeczenie środka karnego. Z reguły jego istotą jest sformułowany w wyroku zakaz albo nakaz określonego zachowania, ściśle powiązany z charakterem popełnionego przestępstwa. W przypadku środków karnych zasadą jest orzekanie ich terminowo, od roku do lat 15 – w zależności od rodzaju tego instrumentu. Oznacza to, że po skutecznym upływie okresu, na który środek karny został orzeczony, sprawca może legalnie podjąć zachowanie uprzednio nim objęte. W przypadku niektórych kategorii środków karnych, sąd ma możliwość surowszego potraktowania sprawcy, poprzez dożywotnie uniemożliwienie mu określonych zachowań. Wprowadzając taką możliwość ustawodawca uznał za konieczne, w przypadku niektórych osób, całkowite wyeliminowanie określonych ich zachowań z obszaru życia społecznego, zawodowego czy gospodarczego. W prezentacji poddano analizie sformułowane ustawowo przypadki dożywotniego orzekania środków karnych, a także okoliczności, które determinują sięgnięcie po tę skrajną postać. Rozważania umożliwiły dokonanie oceny istniejącego modelu w tym zakresie, a także wskazanie rozwiązań, które zasługują na aprobatę, jak i tych, które należy ocenić krytycznie.

Kilińska-Pękacz Agnieszka, dr

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
Wydział Prawa i Ekonomii

***Postępowanie w sprawie o czyny karalne na podstawie
ustawy o resocjalizacji i wspieraniu nieletnich w sprawach
Sądu Rodzinnego i dla Nieletnich w Bydgoszczy***

Nowa ustawa o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich z dnia 9 czerwca 2022 r. stanowi nowy akt prawny, który dotyka ważnych aspektów w zakresie postępowania w sprawach szeroko pojętych nieletnich. Zastąpiła ona wcześniej obowiązującą ustawę

z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich, która była przestarzałym aktem prawnym, który nie był dostosowany do współczesnych realiów młodego pokolenia. Nowy akt prawny zmienił całkowicie nastawienie do nieletnich, poszerzył zdecydowanie prawa osób nieletnich. Jednak dużym mankamentem jest zawężenie pojęcia postępowania, które może być toczony w sprawie o demoralizację, w momencie, gdy dziecko ma dopiero ukończone 10 lat. Stara ustawa nie miała minimalnej granicy, co było dobrym rozwiązaniem. Celem wystąpienia jest analiza postępowania wybranych spraw o czyn karalny popełniany przez nieletnich na terenie miasta Bydgoszczy. Trzeba zwrócić uwagę, że czynów karalnych będzie obecnie zdecydowanie więcej niż w przypadku obowiązywania starej ustawy. Wynika to ze zmiany definicji czynu karalnego, ponieważ będzie to każde przestępstwo, przestępstwo skarbowe, wykroczenie oraz wykroczenie skarbowe. Owe postępowanie będzie się toczyło w stosunku do osób, które dopuściły się go pomiędzy 13 a 17 rokiem życia. Autorka w związku z tym podejmuje się próby analizy wybranych spraw metodą badań aktowych. Na końcu zostaną wysunięte wnioski *de lege lata* i *de lege ferenda*.

Klaus Witold, dr hab., prof. INP PAN

Polska Akademia Nauk
Instytut Nauk Prawnych
Zakład Kryminologii

Uprzywilejowani.

Sprawy młodzieży z tzw. „dobrych domów” przed sądami rodzinnymi

Celem powstania sądów rodzinnych było wsparcie procesu wychowania młodzieży problemowej i niedostosowanej społecznie, w założeniu pochodzącej z rodzin wieloproblemowych i z niższych klas społecznych. To takie właśnie osoby miały bowiem popełniać przestępstwa. Badania self-reportowe młodzieży zweryfikowały tę tezę pokazując, że czyny zabronione popełniane są przez różne osoby młode, także te pochodzące z tzw. „dobrych domów”. Jednak proces formalnej selekcji zachodzący na różnych etapach (w szkole czy na policji) powodował, że taka młodzież rzadko trafiała przed oblicze sądu rodzinnego. Zmiany zachodzące w ciągu ostatnich 35 lat w Polsce spowodowały, że proces selekcji spraw i osób, które trafiają do sądów rodzinnych ulega powolnej zmianie. Prowadzi to do sytuacji, gdy także sprawy młodzieży z „dobrych domów” są prowadzone w sądzie rodzinnym. To właśnie tej grupie chciałbym się przyjrzeć w swoim wystąpieniu. Chcę ustalić, czy ci najbardziej i najmniej uprzywilejowani, jeśli chodzi o warunki, w jakich się wychowują, są do siebie podobni pod względem czynów, które popełniają (a przynajmniej czynów, których sprawy trafiają do sądów rodzinnych) oraz reakcji na nie ze strony wymiaru sprawiedliwości. Innymi słowy, chciałbym sprawdzić, czy sądy rodzinne „widzą” klasę społeczną i jak na nią reagują. Wystąpienie będzie oparte na wstępnej analizie danych akt sądowych

prawie 1400 osób nieletnich zebranych w ramach projektu *Przestępczość i zachowania antyspołeczne nieletnich we współczesnej Polsce* prowadzonego przez Instytut Nauk Prawnych PAN i Uniwersytet Warszawski.

Klimczak Joanna, dr

Instytut Wymiaru Sprawiedliwości

Ostaszewski Paweł, dr hab.

Uniwersytet Warszawski

Wydział Stosowanych Nauk Społecznych i Resocjalizacji

Instytut Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji

Włodarczyk-Madejska Justyna, dr

Instytut Wymiaru Sprawiedliwości

Zakład Kryminologii

Polska Akademia Nauk

Instytut Nauk Prawnych

***Rozmiary powrotności do przestępstwa w Polsce
na przykładzie badań nad efektywnością kary pozbawienia wolności
w Systemie Dozoru Elektronicznego i poza nim***

Badanie poziomu recydywy i powrotności do przestępstwa skazanych ma bogatą tradycję w polskiej kryminologii. W referacie odwołamy się do niej prezentując wybrane wyniki realizowanych wcześniej badań tej problematyki i przedstawiając dane gromadzone w tym zakresie przez Krajowy Rejestr Karny, Ministerstwo Sprawiedliwości i Służbę Więzienną. Zaprezentujemy także pierwsze wyniki najnowszego, zakrojonego na najszerszą do tej pory skalę, przeprowadzonego w Instytucie Wymiaru Sprawiedliwości, badania pt. *Powrotność do przestępstwa skazanych, którzy odbyli karę pozbawienia wolności w Systemie Dozoru Elektronicznego (SDE)*. Wszystkie te dane pozwolą na ukazanie tego ważnego wymiaru efektywności Systemu Dozoru Elektronicznego na tle tak samo rozumianej efektywności pozostałych sposobów wykonania kary pozbawienia wolności i innych kar. System ten jest w Polsce przeznaczony dla skazanych na krótkoterminowe kary pozbawienia wolności (do 18 miesięcy) i ma na celu umożliwienie skazanym odbywania kary w warunkach wolnościowych, podejmowania pracy i utrzymywania kontaktów z najbliższymi. Był wprowadzany jako obiecująca alternatywa dla nieefektywnego pobytu w więzieniu. Weryfikujemy te założenia analizując sylwetki 10 000 skazanych w latach 2018-2019 na karę pozbawienia wolności przydzielonych do dwóch grup – tych, którzy mimo że kwalifikowali się do odbycia kary z SDE, odbywali ją w zakładzie karnym.

Konikowska-Kuczyńska Justyna, dr

Uniwersytet w Białymstoku

Wydział Prawa

Znaczenie działalności resocjalizacyjnej w warunkach izolacji penitencjarnej w zapobieganiu przestępczości

Bezsprzecznym jest, że kara pozbawienia wolności niesie za sobą wiele negatywnych konsekwencji. W tym kontekście uwagę zwraca problem powrotności skazanych do zakładów karnych. Zauważa się, że nie jest wystarczające wyjaśnienie przyczyn przestępczości wyłącznie na podstawie teorii kryminologicznych. Sama izolacja nie przygotowuje osadzonego do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie po opuszczeniu zakładu karnego. Toteż ustawodawca wskazuje, że kara pozbawienia wolności ma na celu wzbudzenie w skazanym woli współdziałania w kształtowaniu jego społecznie pożądaných postaw, w szczególności poczucia odpowiedzialności oraz potrzeby przestrzegania porządku prawnego i tym samym powstrzymania się od powrotu do przestępstwa. Aby osiągnąć ten cel prowadzi się zindywidualizowane oddziaływania na skazanych, oparte na diagnozie przyczyn prowadzących do zachowań przestępczych. W literaturze zauważa się, że z perspektywy profilaktyki kryminologicznej szczególną uwagę należy zwrócić na zagadnienie resocjalizacji przestępcy. Referat ma na celu ukazanie, że oddziaływania resocjalizacyjne mają istotne znaczenie w zapobieganiu przestępczości, bowiem ich celem jest wyposażenie skazanego w umiejętności, które pomogą mu funkcjonować w sposób zgodny z obowiązującymi normami społecznymi. W związku z tym przedstawione zostaną najważniejsze środki oddziaływania takie jak: praca, nauczanie, zajęcia kulturalno-oświatowe, a także środki terapeutyczne. Dotychczasowy stan badań w tym zakresie, co do zasady nie obejmuje najnowszych danych statystycznych pochodzących z Centralnego Zarządu Służby Więziennej. Dlatego zdecydowano się skupić na danych pochodzących z ostatnich lat, co pozwoli na uaktualnienie dotychczasowych ustaleń dostępnych w literaturze przedmiotu.

Kopczyński Grzegorz, dr
Uniwersytet Wrocławski
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii

***Rejestry i registry policyjne
jako narzędzia do zwalczania przestępczości***

Przedmiotem rozważań jest zwrócenie uwagi na rozwój rejestrów i registry policyjnych oraz ich wykorzystanie w celu zwalczania przestępczości w aspekcie kryminologicznym i kryminalistycznym. Rejestry publiczne jak i registry policyjne tworzą swoiste bazy danych i zawierają ogromną ilość informacji, które mogą być wykorzystywane w walce z przestępczością. Registry policyjne są często nazywane pamięcią organów ścigania. Zawierają informacje o czynach przestępczych, sprawcach oraz przedmiotach związanych ze zdarzeniami przestępnymi. Korzystanie z tych baz danych ułatwia i usprawnia działania organów ścigania. We współczesnym świecie poszczególne państwa prześcigają się w tworzeniu nowych rejestrów i baz danych uzasadniając to podnoszeniem efektywności walki z przestępczością. Z drugiej jednak strony – należy zwrócić uwagę na to, że tworzenie coraz szerszych baz danych może oddziaływać również na sferę prywatności i praw podstawowych jednostki.

Kopec Maria, mgr
Uniwersytet Warszawski
Instytut Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji

Włodarczyk-Madejska Justyna, dr
Instytut Wymiaru Sprawiedliwości
Polska Akademia Nauk
Instytut Nauk Prawnych
Zakład Kryminologii

***Ciągły spadek czy względna stabilizacja?
Czyli o tym, co nowego o przestępczości nieletnich
mówi nam statystyka sądowa***

Trudno powiedzieć, by przestępczość nieletnich była tematem ciągle modnym i stale chętnie analizowanym, ale bez wątplenia jest to temat, do którego się wraca z różnych powodów. Jednym z nich jest oczywiście troska o dzieci, które z różnych przyczyn popadły w tarapaty, innym ciekawość tego, jak ułożą się ich dalsze losy. Obok tego, zwłaszcza kryminologa, interesuje to, czy i ewentualnie, w którym kierunku zmienia się przestępczość nieletnich i co stoi za tymi zmianami. Zmiany te można analizować

bardzo wnikliwie w oparciu o akta spraw sądowych, co zresztą czynimy w Zakładzie Kryminologii INP PAN. Natomiast, najszerszy z możliwych, ogląd ogólnopolski, pozwalający na analizę tego zagadnienia na przestrzeni kilku, kilkunastu czy kilkudziesięciu lat, daje tylko i wyłącznie dane statystyczne. W przypadku nieletnich sprawa komplikuje się o tyle, że zmiana systemu rejestracji danych Policji w 2012 roku sprawiła, że dane policyjne o nieletnich od 2013 roku stały się nieporównywalne z wcześniejszymi, a tym samym niestety bezużyteczne. Jedynym pewnym źródłem danych o nieletnich od 2013 roku jest statystyka sądowa. Dotychczas przeprowadzone analizy pokazują dość istotne zmiany w przestępczości osób nieletnich – niemal systematyczny spadek liczby nieletnich osądzonych prawomocnie przez sąd (z powodu popełnionego czynu karalnego i demoralizacji) oraz zmianę zachowań nieletnich – do 2015 roku w statystyce sądowej dominowali nieletni popełniający czyny karalne, po tym roku zaś – ci wykazujący przejawy demoralizacji. Można przypuszczać, że jest to poniekąd związane ze zmianą struktury płci i wieku nieletnich. Częściej w statystyce sądowej widoczne są dziewczęta (u których demoralizacja występuje częściej, niż u chłopców), jak i nieletni najmłodsi (poniżej 13 roku życia) oraz nieletni najstarsi (powyżej 16 roku życia), a więc tacy, których zachowania nie mieszczą się w definicji „czynu karalnego”. Opierając się na danych statystycznych sprawdzimy, w którym kierunku w ostatnich latach zmierza przestępczość nieletnich. Jest to szczególnie istotne w kontekście wejścia w życie ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, która rozszerzyła definicję czynu karalnego.

Kopec Maria, mgr

Uniwersytet Warszawski
Instytut Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji

Worek Krzysztof, mgr

Uniwersytet Warszawski
Wydział Prawa i Administracji

(Nie) za młodzi na...

***– Popelnianie czynów zabronionych przez nieletnich,
którzy nie ukończyli 13 lat***

W świetle polskich przepisów postępowanie w sprawach o czyny karalne dotyczy może jedynie nieletnich, którzy ukończyli 13, a nie ukończyli 17 lat. Osiągnięcie górnej granicy wieku przenosi osobę w reżim odpowiedzialności karnej na zasadach ogólnych. Inaczej natomiast, kształtuje się sytuacja nieletnich, którzy nie osiągnęli jeszcze wskazanej dolnej granicy. Wówczas postępowanie wobec nich toczyć się może jedynie w zakresie demoralizacji. Nie oznacza to jednak, że tacy nieletni nie dopuszczają się

zachowań, które – w przypadku ich popełnienia w starszym wieku – stanowiłyby czyny karalne. W przypadku osób poniżej 13 lat – postępowania wówczas toczą się w sprawie o demoralizację, której przejawem jednakże może być popełnienie czynu zabronionego. W ramach wystąpienia zaprezentowane zostaną wyniki badań aktowych prowadzonych w ramach projektu *Przestępczość i zachowania antyspołeczne nieletnich we współczesnej Polsce*, realizowanego przez Instytut Nauk Prawnych PAN i Uniwersytet Warszawski, którymi objęto łącznie 1156 spraw nieletnich zakończonych prawomocnie w 2019 roku. Na podstawie uzyskanych danych przedstawimy skalę popełniania czynów zabronionych i innych rodzajów demoralizacji wśród nieletnich, którzy nie ukończyli 13 lat. Omówimy strukturę tychże czynów oraz charakterystykę ich sprawców. Sprawdzimy, jakie środki wychowawcze są wobec nich podejmowane. Porównamy wyniki do grupy starszych nieletnich. Podejmiemy również próbę zidentyfikowania czynników, które mogą się przyczyniać do niepożądanych zachowań wśród najmłodszych nieletnich.

Kosyło Andriy, dr

Uniwersytet Warszawski

Instytut Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji

***Ściganie rosyjskich zbrodni międzynarodowych
przez ukraińskie organy wymiaru sprawiedliwości***

Rozpoczęcie w dniu 24 lutego 2022 roku pełnoskalowej wojny przeciwko Ukrainie spowodowało liczne zniszczenia oraz śmierć tysięcy Ukraińców. Rosyjskim działaniom wojennym towarzyszą liczne zbrodnie międzynarodowe. W świetle międzynarodowego prawa karnego do zbrodni międzynarodowych zaliczamy następujące czyny:

1. ludobójstwo;
2. zbrodnie przeciwko ludzkości;
3. zbrodnie wojenne;
4. zbrodnię agresji.

Ukraina nie jest stroną Statutu Rzymskiego, chociaż poddała się po jego jurysdykcję. Analiza ukraińskiego prawa karnego wskazuje, że odpowiednikami zbrodni międzynarodowych w rozumieniu Statutu Rzymskiego są:

1. ludobójstwo (art. 442 Kodeksu Karnego Ukrainy – dalej – KKU);
2. planowanie, przygotowanie, rozwiązywanie i prowadzenie wojny agresywnej (art. 437 KKU);
3. zbrodnie wojenne (art. 438).

Natomiast, w ukraińskim prawie karnym nie znajdziemy kryminalizacji zbrodni przeciwko ludzkości, co powoduje brak możliwości ścigania odpowiednich czynów dokonując ich kwalifikacji prawnokarnej właśnie jako zbrodni przeciwko ludzkości,

a nie jako np. zbrodni wojennych. Chociaż w dniu 20 maja 2021 r. Parlament Ukrainy uchwalił projekt ustawy o wprowadzeniu zmian do niektórych aktów prawnych Ukrainy w celu implementacji norm międzynarodowego prawa karnego i humanitarnego, Prezydent go nie podpisał. Projekt m.in. zawierał regulacje dotyczące wprowadzenia do KКУ nowego artykułu 442-1 – zbrodnie przeciwko ludzkości. Definicja zawarta w projekcie była zbieżna z tą ze Statutu Rzymskiego.

Mimo trwającej wojny, ukraińskie organy ścigania prowadzą liczne sprawy karne, dotyczące zbrodni międzynarodowych popełnionych przez rosyjskich żołnierzy. Skala popełnionych zbrodni międzynarodowych jest ogromna. Jak wskazują dane Biura Prokuratora Generalnego Ukrainy, według stanu na początek 2024 r. – w sprawach dotyczących rosyjskich zbrodni międzynarodowych w Ukrainie wszczęto ponad 120 tys. postępowań karnych. Mimo to, wyroków zapadłych w tych sprawach nie jest dużo. Zgodnie z danymi Jednolitego Państwowego Rejestru Orzeczeń Sądowych Ukrainy według stanu na początek czerwca 2024 r. – sądy ukraińskie wydały niespełna 80 wyroków skazujących w sprawach zbrodni międzynarodowych popełnionych w okresie od dnia 24 lutego 2022 roku. Spośród przeanalizowanych spraw, wydane wyroki dotyczą takich zbrodni międzynarodowych, jak:

- zbrodnia ludobójstwa (w postaci publicznego nawoływania do ludobójstwa), a także produkcja materiałów zawierających nawoływania do ludobójstwa oraz dystrybucji takich materiałów (ust. 2 art. 447 KКУ);
- zbrodnie wojenne, według KКУ – *Naruszenie praw i zwyczajów wojennych* (art. 438).

Struktura zbrodni międzynarodowych w sprawach, w których zapadły wyroki sądów ukraińskich wygląda następująco. Ponad 98% wszystkich wyroków o zbrodnie międzynarodowe dotyczą zbrodni wojennych – 72 wyroki. W sprawach o ludobójstwo, a właściwie o nawoływanie do ludobójstwa – zapadły 2 wyroki, co stanowi niespełna 2%. Co do czynu zbrodni agresji – śledztwo trwa. Biuro Prokuratora Generalnego Ukrainy prowadzi tzw. „sprawę magistralną”, związaną ze śledztwem w sprawie zbrodni rosyjskiej agresji przeciwko Ukrainie, która rozpoczęła się inwazją 24 lutego 2022 r. W tej sprawie jest już 696 podejrzanych, w tym rosyjskie kierownictwo wojskowe, deputowani itp. Niewykluczone, że sprawę o zbrodnię agresji będzie rozpoznawał nie sąd krajowy, ale specjalnie powołany w tym celu trybunał międzynarodowy.

Należy wziąć pod uwagę to, że jak już zasygnalizowano wyżej, prawo ukraińskie nie przewiduje zbrodni przeciwko ludzkości, skutkiem czego jest to, że część czynów, które w świetle prawa międzynarodowego mogłyby być zakwalifikowane jako zbrodnie przeciwko ludzkości, są kwalifikowane zgodnie z art. 438 KКУ, czyli jako zbrodnie wojenne.

Wszyscy skazani za zbrodnie wojenne, to żołnierze armii rosyjskiej. Skazani za zbrodnie nawoływania do ludobójstwa, to rosyjscy dziennikarze.

Wyroki skazujące w sprawach z art. 438 KКУ (zbrodnie wojenne) w szczególności dotyczą następujących czynów popełnionych przez żołnierzy rosyjskich:

- kradzieże mienia (21%);

- zniszczenia obiektów cywilnych bez uzasadnionej konieczności wojennej (10%);
- nielegalne pozbawienie wolności i wzięcie zakładników, tortury i inne nieludzkie traktowanie jeńców wojennych i osób cywilnych (42%);
- gwałty oraz inne formy przemocy seksualnej (4%);
- umyślne zabójstwo jeńców wojennych i osób cywilnych (15%).

Pozostałe 8% stanowią inne zbrodnie wojenne, w szczególności użycie przemocy wobec osób cywilnych.

Głównym problemem, z którym stykają się ukraińskie organy wymiaru sprawiedliwości podczas ścigania rosyjskich zbrodni międzynarodowych jest fakt, że w większości przypadków oskarżeni znajdują się poza ich jurysdykcją – na terytoriach kontrolowanych przez władze rosyjskie. Z przyczyn oczywistych, współpraca z rosyjskimi organami ścigania w tym zakresie jest wykluczona. W takich sytuacjach postępowanie prowadzone jest w trybie *in absentia*, co umożliwia ukraińska procedura karna. Duża część postępowań w sprawach o zbrodnie wojenne (około 82%) oraz 100% spraw o nawoływanie do ludobójstwa toczyły się *in absentia*. Analiza spraw wskazuje na to, że sądy ukraińskie często dopuszczają dowody cyfrowe, pochodzące z Internetu, takie jak dane z kont społecznościowych żołnierzy rosyjskich. W tym celu są wykorzystywane dane ukraińskich operatorów telefonii komórkowej o logowaniu telefonów komórkowych rosyjskich żołnierzy do sieci, w celu ustalenia ich miejsca pobytu w określonym dniu.

Należy zauważyć, że w większości spraw sądy krajowe orzekają najsurowsze kary przewidziane w ustawie karnej. We wszystkich sprawach o nawoływanie do ludobójstwa orzeczono maksymalną karę w wymiarze 5 lat pozbawienia wolności.

Art. 438 przewidujący odpowiedzialność za zbrodnie wojenne składa się z dwóch ustępów. Ust. 2 przewiduje odpowiedzialność za zbrodnie wojenne połączone z umyślnym zabójstwem. Odpowiednio, zbrodnie wojenne opisane w ust. 1 art. 438 KKU są zagrożone karą pozbawienia wolności od lat 8 do lat 12, a zbrodnie wojenne opisane w ust. 2 art. 438 KKU są zagrożone karą pozbawienia wolności od lat 10 do lat 15 lub karą dożywotniego pozbawienia wolności.

W ponad połowie spraw dotyczących ust. 1 art. 438 KK Ukrainy orzeczono najsurowszą karę – 12 lat pozbawienia wolności (50%). Najłagodniejsza z orzeczonych kar za zbrodnie wojenne (ust. 1 art. 438 KKU) wynosiła 8 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Sprawa dotyczyła kradzieży mienia.

Spośród 11 spraw dotyczących zbrodni wojennych połączonych z umyślnym zabójstwem, w 8 sprawach orzeczono karę dożywotniego pozbawienia wolności (72%), w jednej – karę 15 lat pozbawienia wolności. W sprawie o zbrodnię wojenną połączoną z usiłowaniem zabójstwa – również orzeczono karę 15 lat pozbawienia wolności.

Kotowska Monika, dr hab., prof. UWM
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
Wydział Prawa i Administracji

Miszewski Kamil, dr
Uniwersytet Warszawski
Wydział Stosowanych Nauk Społecznych i Resocjalizacji
Instytut Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji

Więżniowie – seniorzy z perspektywy funkcjonariuszy Służby Więziennej

Starzenie się społeczeństwa znajduje odzwierciedlenie również w strukturze populacji osób pozbawionych wolności. W wystąpieniu przedstawiono wyniki badań z udziałem funkcjonariuszy Służby Więziennej, dotyczące funkcjonowania więźniów – seniorów w warunkach izolacji penitencjarnej.

Kowalski Bartłomiej, dr
Wyższa Szkoła Prawa i Administracji Rzeszowska Szkoła Wyższa
Katedra Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Kryminalistyki i Kryminologii

***Prawnokarne i kryminologiczne aspekty
nielegalnych zbiórek pieniędzy w Internecie***

Referat analizuje zjawisko nielegalnych zbiórek pieniędzy w przestrzeni internetowej. W dobie cyfrowego rozwoju oraz wszechobecności platform *on-line*, zagrożenia związane z wyłudzeniami finansowymi nabierają nowych wymiarów. Zbiórki pieniędzy prowadzone w sposób nielegalny, stają się coraz bardziej wyrafinowane, wykorzystując zaawansowane techniki manipulacji oraz socjotechniki, by osiągnąć swój cel. Referat identyfikuje różne formy nielegalnych zbiórek pieniędzy w Internecie, w tym fałszywe kampanie *crowdfundingowe*, finansowanie terroryzmu, piramidy finansowe oraz inne schematy oszustw. Ponadto, charakteryzuje również mechanizmy działania tych zbiórek oraz sposoby ich wykrywania i przeciwdziałania. Jest również próbą odpowiedzi na pytanie, czy mamy do czynienia z narastającym problemem cyberzbrodactwa. W kontekście rosnącej liczby przypadków oszustw finansowych w sieci, istotne staje się zrozumienie natury tych zagrożeń oraz rozwój skutecznych strategii zapobiegania im.

Krotoska Jagna, mgr
Uniwersytet Warszawski
Wydział Prawa i Administracji

Prawne i kryminologiczne aspekty molestowania ulicznego

W ciągu ostatniej dekady, zwalczanie molestowania seksualnego w miejscach publicznych (ang. *street harassment*) stało się przedmiotem debaty w wielu państwach europejskich, w tym m.in. w Belgii i Francji. Problem ten został zauważony także na szczeblu międzynarodowym, w tym przez Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy, które w Rezolucji z dnia 29 czerwca 2017 r. nr 2177 (2017) skierowało wezwanie do Państw Członkowskich Rady Europy, aby *położyły kres bezkarności poprzez ściganie sprawców przemocy seksualnej i molestowania w przestrzeni publicznej* (tłum. własne). Jako przejawy molestowania ulicznego identyfikuje się szerokie spektrum zachowań od gwizdów i komentarzy takich jak „ładne nogi!”, po działania stanowiące naruszenie nietykalności cielesnej np. *frotteuryzm*. W niektórych państwach europejskich uznano, że aby zapewnić skuteczny środek ochrony osobom doświadczającym molestowania ulicznego, konieczne jest wprowadzenie definicji prawnej tego zjawiska i uznanie go za przestępstwo (w Belgii) lub wykroczenie (we Francji). W Polsce molestowanie uliczne nie jest regulowane wprost w przepisach prawa karnego ani prawa wykroczeń, ale m.in. przepisy art. 140 oraz art. 141 Kodeksu wykroczeń (Dz.U. z 2023 r., poz. 2119), czy art. 216 i 217 Kodeksu karnego (Dz.U. z 2024 r., poz. 17 ze zm.) mogą znaleźć zastosowanie do niektórych jego przejawów. Przepisy te mają jednak charakter ogólny i nie oddają istoty tego zjawiska, co może budzić wątpliwości odnośnie do zapewnienia odpowiedniego poziomu ochrony przed molestowaniem ulicznym. Co prowadzi do pytania, w jaki sposób polskie prawo powinno regulować zagadnienie molestowania ulicznego, a w szczególności, czy uzasadniona jest jego kryminalizacja.

Kryński Marcin, dr
Uniwersytet w Białymstoku
Wydział Prawa

Drony – nowe technologie wykorzystywane w przestępczości zorganizowanej

Celem niniejszego referatu jest ukazanie rosnącej roli dronów w przestępczości zorganizowanej oraz zaproponowanie skutecznych rozwiązań mających na celu ograniczenie ich wykorzystania do celów przestępczych, z uwzględnieniem strategii stosowanych przez organy ścigania w walce z tym zjawiskiem. W referacie zostaną

przedstawione też przykłady i sposoby wykorzystywania dronów, w szczególności do przemytu narkotyków, m.in. na terenie Ameryki Łacińskiej, obszaru tzw. „Złotego Trójkąta”, Hiszpanii oraz krajów afrykańskich. Ponadto, omówione zostaną kwestie sporne dotyczące dronów w kontekście ustawy Prawo lotnicze.

Kufel-Orłowska Joanna, dr

Uniwersytet w Siedlcach
Wydział Nauk Społecznych

***Nietypowe formy zgłaszania przemocy domowej
w opinii społecznej i operatorów numeru alarmowego 112***

Przemoc w rodzinie stanowi społeczne zagrożenie dla bezpieczeństwa i porządku publicznego. Stanowi zagrożenie nie tylko dla członków rodziny sprawcy, ale także zakłóca funkcjonowanie społeczeństwa, a nawet państwa. W sytuacji zagrożenia, jednostka albo broni się sama, albo/i prosi o pomoc kontaktując się z odpowiednią instytucją, której celem jest zapewnienie bezpieczeństwa. Najczęściej taki kontakt odbywa się poprzez rozmowę telefoniczną, która ma na celu zdiagnozowanie problemu i szybką interwencję. Ludzie w różnych sytuacjach i w różny sposób, pomimo ogólnych procedur zgłoszeń, starają się informować o potrzebie pomocy. Celem wystąpienia jest przedstawienie wyników badań dotyczących niestandardowych form zgłaszania przemocy w rodzinie w opinii polskiego społeczeństwa i operatorów polskiego numeru alarmowego 112.

Kukliński Patryk, mgr

Uniwersytet Warszawski
Wydział Prawa i Administracji

***Czy utworzenie Krajowego Ośrodka Zapobiegania Zachowaniom
Dyssocjalnym w Gostyninie miało sens?
Zakładane cele vs. rzeczywistość po 10 latach funkcjonowania Ośrodka***

Dyskusje nad wprowadzeniem ustawy regulującej sytuację i wprowadzającej kategorię osób „stwarzających zagrożenie” po zakończeniu odbywania kary pozbawienia wolności oraz spolaryzowana kampania – wywołały w 2013 r. prawdziwą panikę moralną. Ustawa z 22 listopada 2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób (dalej: ustawa) stała się przedmiotem krytyki środowisk naukowych jeszcze przed jej uchwaleniem. Jej celem stało się stworzenie odczucia, że „problem” został

rozwiązany. Antidotum na „stwarzających zagrożenie” miał być nadzór prewencyjny lub umieszczenie w Krajowym Ośrodku Zapobiegania Zachowaniom Dysocjalnym (dalej: Ośrodek, KOZZD). Podobne środki funkcjonują także w innych państwach. Ważna pozostaje jednak rzeczywista forma i warunki izolacji „niebezpiecznych” oraz realne szanse na przyszłe funkcjonowanie na wolności. Od początku funkcjonowania, KOZZD opuścili nieliczni. W Polsce dylematami pozostają m.in. przeludnienie Ośrodka (deklaracje dotyczące 20 osób vs. ponad 100 pacjentów w KOZZD), konieczność wprowadzenia zmian w procedurze przedłużania pobytu oraz brak kompleksowej ustawowej regulacji praw pacjentów. Konieczne okazują się również zmiany w filozofii Ośrodka i warunkach pobytu oraz w metodyce terapeutycznej, np. na wzór niemiecki czy holenderski. Zasadne pozostaje pytanie, czy w polskich warunkach deklarowana terapia i readaptacja społeczna „niebezpiecznych” jest w ogóle możliwa? Czy do polskiego systemu rzeczywiście wprowadzono środek, który pozwolił na przywracanie osób stwarzających zagrożenie do społeczeństwa? Jakie są koszty takiej polityki, zarówno te prawne, jak i finansowe?

Kuliński Łukasz, mgr

Uniwersytet Warszawski
Wydział Prawa i Administracji

Tomaszewska-Michalak Magdalena, dr

Uniwersytet Warszawski
Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych

Waszkiewicz Paweł, dr hab., prof. UW

Uniwersytet Warszawski
Wydział Prawa i Administracji

***Wpływ kamer nasobnych na bezpieczeństwo i prawa obywateli –
wstępne wyniki badań***

Komenda Główna Policji w 2018 roku zakupiła pierwsze kamery nasobne (BWC). Do 2023 roku na terenie całego kraju było ich 5857. Wpływ kamer nasobnych na funkcjonowanie organów ścigania był przedmiotem badań w kilku państwach (Stany Zjednoczone, Wielka Brytania, Izrael, Holandia). Badano między innymi ich wpływ na zachowania funkcjonariuszy i osób, wobec których funkcjonariusze podejmują interwencję czy wykorzystywanie nagrań w dalszych postępowaniach karnych. Jednak w Polsce do tej pory nie prowadzono takich badań, co uniemożliwia stwierdzenie, jak kamery nasobne wpływają na funkcjonowanie krajowych organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości. Podczas prezentacji przedstawione zostaną wstępne, wybrane wyniki

projektu *Kamery Nasobne w Pracy Organów Ścigania i Wymiaru Sprawiedliwości* (NCN OPUS 2021/41/B/HS5/02988), będącego pierwszym badaniem mającym na celu określenie wpływu kamer nasobnych na pracę polskich organów ścigania. Zaprezentowane zostaną m.in. wstępne analizy związku pomiędzy liczbą BWC a skargami składanymi na funkcjonariuszy Policji.

Laskowska Katarzyna, prof. dr hab.

Uniwersytet w Białymstoku
Wydział Prawa

Kierunki i etiologia rozwoju przestępczości w państwach Azji Centralnej

Referat przedstawia charakterystykę przestępczości w państwach Azji Centralnej, tj. w Kazachstanie, Kirgistanie, Tadżykistanie, Turkmenistanie i Uzbekistanie. Ukazuje statystyczny stan tego zjawiska oraz klasyczne i specyficzne dla regionu kategorie przestępczości. Omawia też przyczyny ich rozwoju.

Lenartowicz Łukasz, mgr

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
Wydział Prawa i Administracji

***Zielona kryminologia
wobec problematyki przestępczości żywnościowej***

Pojęcie *food crime* jest przede wszystkim bardzo pojemne znaczeniowo, co w dużej mierze wynika ze złożonej etiologii tego zjawiska. Nie ogranicza się ono jedynie do fałszowania żywności umotywowanego ekonomicznie, ale przybierać może szerszy wymiar. Termin ten bowiem odnosi się do innych przestępstw, takich chociażby jak: pranie żywności, przekazywanie nieprawdziwych informacji na etykiecie produktu, celowe zanieczyszczenie żywności dla celów terrorystycznych, szpiegostwo gospodarcze, służące kradzieży własności intelektualnej, podrabianie i przerabianie dokumentacji kontrolnej. Przedstawione przejawy patologicznych działań nie wyczerpują wszystkich kryminologicznych form, definiowanych jako zorganizowana przestępczość żywnościowa. Katalog ten jest otwarty, co oznacza, że może on być uzupełniony o nowe kategorie nielegalnych praktyk, ujawnianych przez organy ścigania, jak w przypadku odświeżania koloru oliwek na bardziej zielony przy wykorzystaniu siarczanu miedzi. Niewątpliwie, jako przestępczość żywnościową należy zakwalifikować różnego rodzaju mniej groźne czyny dotyczące naruszeń przepisów sanitarno-epidemiologicznych i porządkowych, związanych z bezpieczeństwem

żywności. Warto też podkreślić nie tylko rosnącą liczbę oszustw żywnościowych, ale i samych oszustów działających na rynku żywności, gdyż zagrożenie dla konsumenta może nadejść z każdej strony łańcucha żywności. Może to być nieuczciwy rolnik, producent, zorganizowana grupa przestępcza, mały lub średni przedsiębiorca, czy nawet zdeprawowany urzędnik, zatrudniony w inspekcji kontrolującej żywność na każdym etapie jej produkcji, który przyjmuje korzyść majątkową w zamian za nieujawnienie wykrytych nieprawidłowości. Wspomniane zjawisko stanowi przejaw patologii społecznej, ponieważ jest ono nakierunkowane na łamanie powszechnie akceptowalnych wartości i norm społecznych. Z tym, że *food crime* jest szczególnym przejawem patologii gospodarczej, bowiem jest ono powiązane z (...) *szeroko rozumianym brakiem uczciwości, z naruszeniem zasad etyki w biznesie oraz wolnej i uczciwej konkurencji*. Mając na uwadze powyższe, należy też wskazać, iż omawiane tutaj zjawisko idealnie wpisuje się w ramy przestępczości gospodarczej, która dzieli się na 5 typów. Z kolei, cztery z nich można bezpośrednio odnieść do przestępczości wymierzonej w łańcuch produkcyjny żywności, są to: 1) przestępstwa przeciwko interesom finansowym państwa; 2) przestępstwa przeciwko konsumentom; 3) przestępstwa wymierzone w interesy przedsiębiorców; 4) przestępstwa przeciw środowisku.

Lewko Monika, mgr

Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie
Wydział Prawa i Administracji

Dehumanizacja kobiet

jako predykat przestępstwa z użyciem przemocy na przykładzie manosfery

Analiza korelacji między motywacją sprawcy, a dokonaniem przestępstwa stanowi istotny obszar dociekań w dyskursie kryminologicznym. Badanie koncentruje się na procesie doprowadzającym do dehumanizacji kobiet, ze szczególnym uwzględnieniem percypowanych ról społecznych potencjalnych sprawców w oparciu o przegląd literatury i analizę treści zawartych w społecznościach internetowych typu „manosfera”, takich jak *Red Pill*, czy subkultura inceli. Opracowanie ukazuje, w jaki sposób postrzeganie hierarchii społecznej może wpływać na prawdopodobieństwo stania się sprawcą przemocy wobec kobiet. Zjawisko uprzedmiotowienia, a dalej dehumanizacji, ukazane jest jako zachowanie bezprawne – przestępstwo bazowe (inaczej: predykat), które może stanowić podstawę do dokonania dalszego przestępstwa. Praktyczny wymiar pracy nadaje zakończenie procesu opiniodawczego obejmującego artykuły 119, 256 i 257 polskiego Kodeksu karnego w kwietniu 2024 roku. W wyniku tych zmian przewidziano poszerzenie katalogu przesłanek dyskryminacyjnych, w tym o kryterium płci. Pomimo nieukończenia procesu

legislacyjnego na dzień publikacji istnieje już istotny dorobek innej jurysdykcji w tym zakresie, który jest tutaj wykorzystywany. Opracowanie stanowi próbę zrozumienia dynamik kryminogennych i wiktymogennych, zachodzących w środowisku wzajemnie wspieranej nienawiści do kobiet, jej przyczyn oraz wpływu na popełnienie przestępstw z użyciem przemocy, podkreślając potrzebę kompleksowego podejścia do analizy tego zjawiska.

Lewulis Piotr, dr

Uniwersytet Warszawski
Wydział Prawa i Administracji

***Systemowe przeszkody i biurokratyczne labirynty:
Wyzwania w procesie gromadzenia danych
w badaniach kryminologicznych i kryminalistycznych w Polsce***

Analizy akademickie prowadzone na polu nauk penalnych są wartościowe w szczególności wtedy, gdy odnoszą się do rzeczywistości funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości w oparciu o autentyczne i aktualne dane empiryczne – czy to ilościowe, czy jakościowe. Szczególnie cenne dane to te, które wykraczają poza informację publiczną czy dane otwarte. Przykładowo, obejmują informacje z akt postępowań karnych, dane uzyskane w drodze wywiadów badawczych itp. Jednakże, pomimo nieocenionego znaczenia badań empirycznych dla kształtowania opartej na dowodach polityki kryminalnej, badacze akademicy nader często napotykać na przeszkody ze strony instytucji publicznych – w szczególności ze strony sądów, jednostek policji czy prokuratury. Brak kultury dostępu, nieufność, przeszkody prawne, niespójny sposób gromadzenia statystyk przez instytucje publiczne, skomplikowana hierarchia wewnątrzorganizacyjna i inne podobne ograniczenia – prowadzą często do odmowy udzielenia dostępu do właściwych danych, przez co utrudniają rozwinięcie pełnego potencjału badań kryminologicznych czy kryminalistycznych w Polsce. Niniejszy referat ma na celu zainicjowanie poważnej dyskusji na temat metodologii dostępu do danych badawczych oraz na temat współpracy świata akademickiego z organami ścigania, bezpieczeństwa i wymiaru sprawiedliwości. Przykłady systemowych przeszkód i biurokratycznych barier w prowadzeniu badań kryminologicznych zostaną omówione w oparciu o konkretne doświadczenia badawcze z projektów realizowanych niezależnie od siebie w ostatnich latach, w różnych jednostkach Uniwersytetu Warszawskiego oraz w Instytucie Wymiaru Sprawiedliwości. Wstępne przedstawienie i klasyfikacja takich przeszkód ma na celu zwrócenie uwagi na potrzebę zmiany reformy podejścia w zakresie dostępu do informacji i transparentności procesów badawczych. Celem referatu jest nie tylko zidentyfikowanie istniejących problemów, ale również przedyskutowanie możliwych do zastosowania dziś strategii radzenia sobie z takimi

przeszkodami. Docelowo natomiast, należy podjąć także dyskusję nad potencjalnymi rozwiązaniami pozwalającymi w przyszłości na zbudowanie swego „partnerstwa publiczno-publicznego” pomiędzy światem akademickim a instytucjami państwowymi.

Malinowska Anna, mgr

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach
Wydział Zwalczania Przeszeczności Środowiskowej

***Zielona kryminologia w praktyce,
czyli krótka charakterystyka działania Wydziału Zwalczania Przeszeczności
Środowiskowej Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska
w Kielcach***

Jak daleko sięgają korzenie Zielonej Kryminologii? Jak wygląda realizowanie jej celów, okiem praktyka? Czym jest „szara strefa” i co może mieć wspólnego z pojęciem ciemnej liczby przestępstw? Jakiego rodzaju naruszenia przepisów z zakresu ochrony środowiska mają miejsce najczęściej? Jakie sankcje grożą tym, którzy łamią przepisy dotyczące ochrony środowiska? Czym zajmuje się Inspekcja Ochrony Środowiska i jaką rolę odgrywają Wydziały Zwalczania Przeszeczności Środowiskowej? Jakim sprzętem dysponujemy, wykonując codzienne obowiązki służbowe? Z jakimi trudnościami mierzymy się w codziennej pracy? Z jakimi organami współdziałamy, realizując nasze ustawowo przewidziane zadania? Odpowiedzi na te oraz wiele innych pytań, udzieli Inspektor Inspekcji Ochrony Środowiska, z wykształcenia kryminolog, absolwentka Akademii Policji w Szczytnie oraz Uniwersytetu Warszawskiego, obecnie zatrudniona w Wydziale Zwalczania Przeszeczności Środowiskowej Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Kielcach. Podczas niniejszego wystąpienia scharakteryzowanych zostanie również kilka najciekawszych spraw, z jakimi dotychczas mierzył się WZPŚ WIOŚ w Kielcach.

Mordwa Stanisław, dr hab.

Uniwersytet Łódzki
Wydział Nauk Geograficznych
Instytut Zagospodarowania Środowiska i Polityki Przestrzennej

***Sezonowa zmienność oddziaływania środowiskowych czynników
zagrożeń przestecznością w przestrzeni miasta***

Podstawę badań przedstawionych w referacie stanowią koncepcje kształtowania przestrzeni bezpiecznych (tj. brytyjski program *secured by design*). Głównym

problemem poruszonym w referacie jest sezonowa zmienność oddziaływania środowiskowych czynników zagrożeń w przestrzeni miasta. W tym celu, zgodnie z metodologią B. Czarneckiego, zidentyfikowano w przestrzeni centrum Piotrkowa Trybunalskiego 199 środowiskowych czynników zagrożeń przestępczością (81 z grupy generatorów okazji, 96 miejsc ułatwiających przestępstwa i 22 czynniki strukturalne ograniczające obronę). Następnie, uwzględniając 20 aspektów warunków bezpieczeństwa, dokonano waloryzacji tych czynników – w okresie zimowym największe problemy określono w odniesieniu do takich aspektów realizacji warunków bezpieczeństwa jak: możliwość ukrycia się lub ucieczki sprawcy; poczucie anonimowości; terytorialność; przewaga sprawcy i nieuzasadnione aplikacje. W okresie letnim (gdy zidentyfikowano przeciętnie wyższe zagrożenie przestępczością) były to natomiast: możliwość ukrycia się lub ucieczki sprawcy; obecność osób trzecich; obecność grup ryzyka, a także poczucie anonimowości. Analiza przeprowadzonych badań wykazała, że miejsca i obiekty stwarzające warunki zagrożenia przestępczością, w odmienny sposób powodują zagrożenie przestępczością z punktu widzenia różnych pór roku. Konkludując: to samo miejsce lub obiekt „wytwarza” odmiennie potencjalne zagrożenie w różnych porach roku, a ponadto poziom tego zagrożenia wynikać może z różnych aspektów realizacji warunków bezpieczeństwa. Z punktu widzenia czynników zagrożeń w lecie – wyższy poziom zagrożenia dotyczy głównie miejsc ułatwiających przestępstwa (w tym: problemowe tereny otwarte) oraz czynników strukturalnych ograniczających obronę (rejon o utrudnionej orientacji). Natomiast, z punktu widzenia aspektów warunków bezpieczeństwa – latem wyższy poziom zagrożenia przestępczością uzyskano dla: obecności osób trzecich; obecności grup ryzyka; warunków widoczności; możliwości ukrycia się i ucieczki sprawcy, warunków nadzoru, atrakcyjności miejsca oraz dla stopnia wyizolowania i klimatu dezorganizacji. Z punktu widzenia lokalizacji czynników zagrożeń największe zmiany jakie zachodzą na badanym obszarze w zakresie waloryzacji zagrożeń wskazano w północno-wschodniej części Centrum Piotrkowa Trybunalskiego (szczególnie w rejonie ulic Zamkowej i Starowarszawskiej). Na podstawie uzyskanych wyników badań sformułowano rekomendacje związane ze sposobem zagospodarowania przestrzeni oraz polityką przestrzenną miasta.

Narodowska Joanna, dr

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Wydział Prawa i Administracji

Zielona kryminologia wobec konfliktów zbrojnych

Prezentacja ma na celu nakreślenie współczesnych wyzwań naukowych, stojących przed zieloną kryminologią podczas konfliktów zbrojnych. Ukazane zostaną związki

pomiędzy subdyscyplinami naukowymi kryminologii, określanymi w literaturze jako „zielona kryminologia” i „kryminologia wojny”. Autorka wskaże wspólne przedmioty badawcze obu subdyscyplin. W wystąpieniu omówione zostaną zagadnienia teoretyczne i praktyczne podejmowane przez zielonych kryminologów w odniesieniu do podjętej tematyki. Przedstawione zostaną przykłady „zielonych przestępstw” popełnianych podczas konfliktów zbrojnych.

Nikołajew Jerzy, dr hab., prof. UR

Uniwersytet Rzeszowski
Instytut Nauk Prawnych

***Uwagi na temat skuteczności środków oddziaływania na skazanych,
o których mowa w art. 67 k.k.w. w kontekście powrotności
do przestępstwa***

Środki oddziaływania przez pracę, naukę, zajęcia k.o. i sportowe, kontakty ze światem zewnętrznym oraz ośrodki terapeutyczne – to tylko niektóre z metod oddziaływania na skazanych, o których mowa w art. 67 k.k.w. Każdy z nich z osobna inaczej traktowane mogą być skuteczne dla prawidłowego procesu resocjalizacji skazanych. Głównie chodzi o indywidualne traktowanie skazanych, zgodnie z zasadą indywidualizacji postępowania w oparciu o indywidualne programy oddziaływania. Skuteczność środków i metod podejmowanych przez Służbę Więzienną może doprowadzić do ograniczenia przestępczości, szczególnie w przypadku osób pierwszy raz karanych i młodych wiekiem.

Nowak Aleksandra, dr

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
Wydział Prawa i Administracji

***Legalne i nielegalne niszczenie środowiska naturalnego –
perspektywa kryminologiczna***

Mechanizm eksploatacji i niszczenia środowiska naturalnego przyspiesza wraz ze wzrostem populacji ludzkiej, procesami związanymi z globalizacją i zwiększającym się konsumpcjonizmem. Niszczycielskich skutków gospodarczej działalności człowieka, które zagrażają przyrodzie na całym świecie, nie da się zahamować bez podejmowania trudnych decyzji politycznych, na które ludzkość nie jest gotowa. Dodatkowo, obok legalnych form działalności człowieka, rozwinął się również ogromny obszar nielegalnej działalności przeciwko środowisku naturalnemu, w którym działają grupy przestępcze

i mafie. Niepokojącym zjawiskiem jest przenikanie się tych dwóch światów. Do znacznych szkód w środowisku naturalnym dochodzi również w czasie trwających dziś wojen i aktów terroryzmu. Współczesna kryminologia zauważa problem naruszeń w środowisku naturalnym nie tylko w kontekście pogorszenia się warunków życia człowieka, ale również w kontekście rozwoju metodologii badawczej i terminologii kryminologicznej.

Omeljaniuk Justyna, dr
Uniwersytet w Białymstoku
Wydział Prawa

***Przestępstwo bezprawnego pozbawienia wolności
– wybrane aspekty prawne i kryminologiczne***

Celem wystąpienia jest przedstawienie wybranych aspektów związanych z przestępstwem bezprawnego pozbawienia wolności. W pierwszej kolejności autorka referatu krótko scharakteryzuje znamiona przestępstwa penalizowanego w art. 189 k.k. Następnie zaś, ukaże skalę i dynamikę przestępstwa w Polsce oraz na terenie KWP Białystok. Syntetycznie przedstawi wyniki badań aktowych przeprowadzonych w wydziałach karnych Sądu Rejonowego oraz Sądu Okręgowego w Białymstoku. Lektura komentarzy do Kodeksu karnego wskazuje bowiem, że jest to stosunkowo „klasyczne” przestępstwo, polegające na zamknięciu ofiary w jakimś pomieszczeniu. Badania aktowe zaś wskazują, że kreatywność sprawców jest w praktyce zdecydowanie szersza i wielokrotnie potrafi zaskoczyć badacza akt, zarówno pod kątem *modus operandi* sprawców, jak i motywów przyświecających podejmowanym przez nich działaniom. Celem wystąpienia jest również skłonienie uczestników wydarzenia do refleksji i dyskusji nad tym, jak ważna jest ludzka wolność – również ta lokomocyjna, wiążąca się z możliwością decydowania, gdzie i kiedy dana osoba chciałaby się znajdować.

Omieczńska Sandra, mgr

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Wydział Prawa i Administracji

***Udział strażaków Ochotniczych Straży Pożarnych w sprawstwie
przestępczości pożarowej:
analiza motywacji, profilu psychologicznego i implikacji społecznych***

Zjawisko podpalenia towarzyszy cywilizacji praktycznie od zawsze. Początkowo ogień był żywiołem wspomagającym funkcjonowanie cywilizacji. Z biegiem czasu zaczął być wykorzystywany do indywidualnych potrzeb. Zjawisko podpalenia stało się przedmiotem zainteresowania wielu dyscyplin naukowych. Obecnie, przez pojęcie pożaru rozumie się nagły i niekontrolowany proces spalania w miejscu do tego nieprzeznaczonym, powodujący ogromne zagrożenie. Istotną kwestią, będącą przedmiotem badań pracy, jest motywacja sprawców przestępstw pożarowych, do której zalicza się między innymi potrzeba odczuwania silnych bodźców emocjonalnych, odnoszenie korzyści, zysku, odszkodowania, jak również poczucie zazdrości, chęć zemsty, maskowanie dowodów i zatarcie śladów przestępstwa, chęć wyeliminowania konkurencji, pobudki religijne i ideologiczne, terroryzm polityczny, wymuszenia, przestępcze porachunki oraz wandalizm. Warto zaznaczyć, iż literatura poświęcona psychologicznym aspektom przestępczości pożarowej nie posiada bogatego dorobku naukowego. Ponadto, zachodzą znaczne rozbieżności w terminologii wśród przedstawicieli nauk społecznych. Co więcej, niejednokrotnie projekty badawcze obejmują wąską grupę sprawców. Swoim wystąpieniem chciałabym wzbogacić dorobek naukowy o zjawisko, które można zaobserwować od końca 2021 r. stanowiące czas wejścia w życie ustawy z dnia 17 stycznia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych. Akt prawny wyposażył czynnych strażaków OSP w ekwiwalent pieniężny za uczestnictwo w działaniach ratowniczych. Stanowił on wyraz wdzięczności władzy państwowej dla ludzi udzielających się bezinteresownie dla dobra publicznego. Poniekąd, była to metoda „motywowania przez nagradzanie”, którą z biegiem czasu zaczęto wykorzystywać. Bowiem, po pewnym czasie, zaczęto dostrzegać dewiację w postaci umyślnego wzniesienia pożarów przez strażaków OSP, którzy następnie brali udział w czynnościach ratowniczo-gaśniczych. Jedną z pobudek stanowi chęć uzyskania wyższego ekwiwalentu ratowniczego. Z uwagi na fakt, iż jest on naliczany za każdą rozpoczętą godzinę od zgłoszenia wyjazdu lub gotowości, sprawcy podpalenia niejednokrotnie wybierali miejsca trudnodostępne oraz materiały ciężkie do ugaszenia, celem wydłużenia czasu trwania akcji gaśniczej. Inną z pobudek może być potrzeba poczucia silnych bodźców emocjonalnych, bądź potrzeba uznania oraz stworzenie mitycznych bohaterskich czynów, co może stanowić swoisty syndrom *quasi*-bohatera. Zatem przedmiotem wystąpienia będzie analiza udziału strażaków OSP w sprawie przestępczości pożarowej, ze szczególnym uwzględnieniem motywacji, profilu

psychologicznego oraz implikacji społecznych. Głównym celem jest zidentyfikowanie czynników motywacyjnych i psychologicznych, które skłaniają strażaków do popełniania podpałek, a także zbadanie społecznych konsekwencji i możliwych środków prewencji (reakcji). Wnioski z niniejszego badania mogą przyczynić się do lepszego zrozumienia problemu przestępczości pożarowej w kontekście członków OSP oraz do opracowania skutecznych strategii zapobiegania i zwalczania tego rodzaju zachowań w społecznościach lokalnych.

Osuch Aleksandra, lic.

NASK-PIB

***Wyniki projektu badawczego NASK/IWS
„Wykorzystywanie seksualne dzieci w cyberprzestrzeni.
Analiza akt postępowań karnych ze szczególnym uwzględnieniem roli
biegłych powoływanych w tych postępowaniach”***

Projekt badawczy *Wykorzystywanie seksualne dzieci w cyberprzestrzeni. Analiza akt postępowań karnych ze szczególnym uwzględnieniem roli biegłych powoływanych w tych postępowaniach*, stanowi wieloetapowe przedsięwzięcie mające na celu poprawę prowadzenia spraw dotyczących delikatnej materii przestępstw przeciwko wolności seksualnej osób małoletnich. Pierwszym etapem jest raport, opublikowany w listopadzie 2023 r., skupiający się na aspektach teoretycznych. Raport w części praktycznej zawiera analizę danych w pięciu sekcjach: analiza postępowań karnych, profil nieletnich i skazanych, charakterystyka czynu karalnego oraz rola biegłych sądowych. Dane zebrano w ramach współpracy Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej – Państwowego Instytutu Badawczego (NASK-PIB) oraz Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości (IWS), gdzie przeanalizowano 220 akt postępowań karnych z 52 sądów z różnych regionów Polski, zakończonych wyrokiem sądowym w latach 2020-2022. Trzecim etapem będzie przygotowanie oraz przeprowadzenie warsztatów wraz z partnerami z organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz wspólne zgromadzenie wniosków i zaleceń. Wypracowane rozwiązania będą miały na celu podniesienie efektywności działań wymiaru sprawiedliwości, a w rezultacie – ograniczenie zjawiska wykorzystywania małoletnich w cyberprzestrzeni.

Palus Liwia, mgr
Uniwersytet Wrocławski
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii

***Bezbronni w cieniu,
czyli o skutkach braku edukacji i świadomości
na przestępstwo handlu ludźmi***

Handel ludźmi nieustannie pozostaje jednym z największych zagrożeń współczesnego świata, stale ewoluując pod wpływem różnych czynników. Wzrastająca liczba uwarunkowań wpływających na to przestępstwo sprawia, że jest ono trudne do wykrycia i zwalczania. Dodatkowo, media często kreują niewłaściwy obraz przestępczości, co utrudnia społeczeństwu zrozumienie rzeczywistego zasięgu problemu. Świadomość społeczna na temat problemu handlu ludźmi pozostaje nadal niezwykle niska, choć to właśnie społeczeństwo odgrywa kluczową rolę w procesie reintegracji ofiar, którym naruszono podstawowe prawa. Celem przedstawionego referatu jest podkreślenie, że skuteczna profilaktyka i prewencja wymagają zaangażowania wszystkich uczestników społecznych, od organów ścigania, przez instytucje społeczne, po zwykłych obywateli. Jedynie poprzez współpracę i świadome działania całego społeczeństwa możemy skutecznie przeciwdziałać handlowi ludźmi, chroniąc jednocześnie jego fundamenty oraz zapewniając wsparcie dla osób dotkniętych tą haniebną formą przestępczości.

Perkowska Magdalena, dr
Uniwersytet w Białymstoku
Wydział Prawa

***Co wolno wojewodzie, ... o stanowieniu prawa wykroczeń
w odpowiedzi na kryzys na granicy polsko-białoruskiej***

W odpowiedzi na kryzys humanitarny na granicy polsko-białoruskiej Rzeczpospolita Polska niezwłocznie wprowadziła stan wyjątkowy, dokonała zmian w obowiązującym prawie wprowadzając m.in. instytucję „zawrócenia do linii granicznej” (tzw. *pushback*) oraz wybudowała fizyczne zabezpieczenie (płot). W ramach działań na poziomie lokalnym doszło także do ustanowienia wykroczenia porządkowego. Dlatego też celem wystąpienia jest analiza wykroczenia porządkowego ustanowionego na podstawie Rozporządzenia Porządkowego Nr 1/2023 Wojewody Podlaskiego z dnia 16 lutego 2023 r. w sprawie przepisów porządkowych obowiązujących w strefie nadgranicznej przyległej do zewnętrznej granicy państwowej na terenie województwa podlaskiego. Analizie zostaną poddane kompetencje wojewody w tym zakresie, a także sposób ich

realizacji w kontekście przedmiotowego rozporządzenia. Analiza została dokonana w kontekście polityki „odpychania” niechcianych cudzoziemców od dostępu do polskiego terytorium.

Pietroń Teofil, mgr
Uniwersytet Gdański
Wydział Prawa i Administracji

***Przeciwdziałanie praniu brudnych pieniędzy i finansowaniu terroryzmu
a organizacje charytatywne***

Organizacje charytatywne stanowią istotną rolę w prospołecznych zachowaniach współczesnych społeczeństw, ale są też nieodłącznym elementem globalnej sieci finansowej. Referat będzie syntetycznym zaprezentowaniem wniosków dotyczących profilu ryzyka takich organizacji, wyciągniętych z przeglądu aktualnych trendów w polityce finansowej czołowych globalnych rynków z uwzględnieniem istotnych wydarzeń na świecie – wojny w Ukrainie, konfliktu w Gazie czy sytuacji na Haiti. Poruszone zostaną także wnioski wyciągnięte z najnowszych rekomendacji i zaleceń respektowanych organizacji międzynarodowych oraz instytucji państwowych w zakresie przeciwdziałania praniu brudnych pieniędzy i finansowania terroryzmu poprzez organizacje charytatywne i fundacje.

Płońska Emilia, dr
Uniwersytet w Białymstoku
Wydział Prawa

***Kryminologiczny obraz przestępstw z art. 275 k.k.
w świetle wyników badań aktowych***

W kryminologii niezmiernie istotnym materiałem badawczym służącym poznaniu niedostępnych inaczej stanów i sytuacji, będącym podstawą do skonstruowania ważnych uwag i wniosków końcowych, są niewątpliwie akta spraw karnych. Celem referatu jest przedstawienie kryminologicznego obrazu przestępstw z art. 275 § 1 i § 2 k.k. w latach 1999-2019 w świetle wyników badań aktowych przeprowadzonych w Sądach Rejonowym i Okręgowym w Białymstoku. Analiza dotyczyć będzie badań osobopoznawczych (płeć, wiek i obywatelstwo sprawcy, stan cywilny, stan rodzinny oraz stan zdrowia sprawcy, wykształcenie i charakterystyka zawodowa sprawcy, zatrudnienie, źródło utrzymania i stan majątkowy sprawcy, karalność sprawcy) sprawców przestępstw określonych w art. 275 k.k., wskazania najczęstszych

przejawów, sposobów i motywów ich działania, ukazania okoliczności popełnionych przestępstw z art. 275 k.k. z uwzględnieniem najczęściej występujących czynności sprawczych oraz rodzaju użytych dokumentów służących popełnieniu omawianych przestępstw. Przestępstwo opiera się na konstrukcji: sprawca – czyn – ofiara, dlatego w referacie zaprezentowana zostanie również sylwetka/i pokrzywdzonego przestępstwem, pokazane relacje pomiędzy sprawcą a ofiarą przestępstwa z uwzględnieniem roli ofiary w genezie przestępstwa posługiwania się cudzym dokumentem tożsamości.

Pływaczewski Emil Walenty, prof. dr hab. dr h.c.

***Polsko-japońskie relacje w dziedzinie nauk kryminologicznych.
Pięćdziesiąt lat minęło ...***

W referacie wyeksponowane zostały najważniejsze fakty i wydarzenia związane z historią polsko-japońskich relacji w dziedzinie nauk kryminologicznych (penalnych) w okresie minionych pięćdziesięciu lat. Relacje te zapoczątkował w czerwcu 1974 roku stypendialny przyjazd do naszego kraju Profesora Kenichi Nakayamy z Uniwersytetu w Kyoto. Przedstawiona skrótowo faktografia nawiązuje zwłaszcza do wiodących wydarzeń naukowych z perspektywy Białegostoku, Kioto, Kolonii, Osaki, Tokio i Torunia. W okresie od 1993 r. naukowe kontakty polsko-japońskie zostały szczególnie zintensyfikowane na Wydziale Prawa w Białymstoku. Były one rozwijane drogą organizowania wykładów, seminariów i konferencji naukowych. Na kanwie budowania Białostockiej Szkoły Kryminologii przyczyniały się do tego zarówno wielokrotne pobyty naukowo-badawcze Autora w Japonii, jak i cykliczne wizyty japońskich naukowców na białostockim Wydziale Prawa, który od roku 1997 pozostawał już w ramach struktur samodzielnego Uniwersytetu w Białymstoku. W referacie akcentuje się również fakt, iż kontakty polsko-japońskie nie były wyizolowane. Nawiązywano je bowiem i kultywowano w ramach szerszego, międzynarodowego kontekstu współpracy naukowej. Stąd zasygnalizowane zostały także nasze obustronne relacje naukowe i ich efekty na kanwie dotychczasowej współpracy z ważnymi partnerami z innych krajów, zwłaszcza reprezentującymi niemieckie, amerykańskie, chińskie i tureckie ośrodki akademickie, stowarzyszenia i inne organizacje.

Pływaczewski Wiesław, prof. dr hab.

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
Wydział Prawa i Administracji

***Środowisko kulturowe i przyrodnicze jako ofiara overtourismu –
perspektywa zielonej wiktymologii***

Autor podejmuje problematykę tzw. przestępczości turystycznej wymierzonej w środowisko przyrodnicze i kulturowe. Zgłoszona problematyka, wpisująca się w ramy zjawiska *overtourismu*, uwzględnia propozycje przedstawicieli międzynarodowego prawa karnego, zielonej kryminologii/wiktymologii i kryminalistyki. Autor popiera postulat wzmocnienia ochrony cennych dóbr tworzących światowe dziedzictwo ludzkości. Tego rodzaju forma nadania im „podmiotowości” stanowi ważne narzędzie przeciwdziałania przestępczości wymierzonej w dziedzictwo naturalne i przyrodnicze. Ponadto, realizacja zgłoszonych postulatów w tym zakresie, może znacząco usprawnić dotychczasowe procedury ścigania i karania sprawców tych czynów, które polegają na grabieży i degradacji cennych zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego człowieka.

Potulski Jacek, dr hab.

Uniwersytet Gdański
Wydział Prawa i Administracji

Procesowa rola prognozowania kryminalnego

W temacie wystąpienia przedstawione zostanie zagadnienie prognozowania kryminalnego z punktu widzenia potrzeb wymiaru sprawiedliwości i jego użyteczności w kontekście procesowym. W szczególności, chodzi o te sytuacje procesowe, gdzie sąd musi przyjmować założenia co do przyszłych zachowań oskarżonego czy skazanego. W referacie ma być przedstawione procesowe wykorzystanie naukowych metod prognozowania kryminalnego na poziomie postępowania sądowego co do winy i postępowania wykonawczego. Omówione będą metody „wprowadzania” prognoz kryminalnych do procesu, w tym wykorzystanie prywatnych prognoz kryminalnych zleczanych przez oskarżonego czy skazanego. Referat będzie miał podstawę karnoprosesową.

Potulski Jacek, dr hab.

Uniwersytet Gdański
Wydział Prawa i Administracji

Welento-Nowacka Agnieszka, dr n. med.

Uniwersytet Gdański
Wydział Prawa i Administracji

***Praktyczne zastosowanie prognozy kryminalnej
w kontekście środków zabezpieczających
– perspektywa adwokata i psychiatry***

W ramach zaproponowanego panelu tematycznego dotyczącego prognozy kryminalnej, prelegenci przedstawią przypadek jednego z pacjentów leczonych w ramach środka zabezpieczającego, który w 2017 roku zakończył jego odbywanie. Przedstawiona historia pacjenta będzie kompleksowa i interdyscyplinarna. Zostanie opowiedziana przez adwokata, który podjął się obrony swojego klienta, oraz lekarza kierującego oddziałem, na którym sprawca odbywał środek zabezpieczający. Na powyższym przykładzie prelegenci pragną wykazać użyteczność prognozy kryminalnej, a zwłaszcza jej wyższość nad stosowaną szeroko przez biegłych w Polsce metodą kliniczną. Opis przypadku ma na celu wskazanie na możliwe obszary porozumienia pomiędzy wymiarem sprawiedliwości a pracownikami ochrony zdrowia, w kontekście prawdopodobieństwa popełnienia czynów z użyciem przemocy. Opisana historia będzie obejmowała nie tylko czas pobytu w szpitalu psychiatrycznym, ale pozwoli słuchaczowi na prześledzenie losów pacjenta, a tym samym ocenę skuteczności prognozy kryminalnej aż do roku 2024.

Powszedniak Michał, mgr

Uniwersytet Jagielloński
Wydział Prawa i Administracji

***Grzechy główne nauczycieli akademickich,
czyli o przewinieniach dyscyplinarnych naukowców***

Celem mojego wystąpienia jest przedstawienie kryminologicznego obrazu przewinień dyscyplinarnych, jakich dopuszczają się nauczyciele akademicy na polskich uczelniach publicznych. Zgodnie z art. 275 ust. 1 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce nauczyciel akademicki podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej za przewinienie dyscyplinarne stanowiące czyn uchybiający obowiązkowi nauczyciela akademickiego lub godności zawodu nauczyciela akademickiego. Tego typu ujęcie przewinienia

dyscyplinarnego jest bardzo ogólne i ocenne, co nie pozwala na precyzyjne określenie, jakie zachowania nauczycieli akademickich w istocie stanowią przewinienia dyscyplinarne, a jakie – nie. Żeby zaprezentować przykłady zachowań nauczycieli akademickich, które mogą prowadzić do odpowiedzialności dyscyplinarnej, sięgnę do wyników przeprowadzonych przez siebie badań empirycznych, a konkretniej do jakościowych, indywidualnych, pogłębionych i częściowo ustrukturyzowanych wywiadów o charakterze eksperckim, które przeprowadziłem m.in. z rzecznikami dyscyplinarnymi i członkami komisji dyscyplinarnych. Badania te pozwoliły mi na poznanie praktyki funkcjonowania odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli akademickich, w tym popełnianych przez nauczycieli przewinień dyscyplinarnych, z perspektywy osób zaangażowanych w funkcjonowanie tego rodzaju odpowiedzialności.

Rau Marcin, dr

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
Wydział Prawa i Administracji

***Od selfie do cyberprzestępstwa:
ewolucja Instagrama jako narzędzia przestępczego***

Media społecznościowe, a w szczególności Instagram, odgrywają nieodłączną rolę w codziennym życiu pokoleń takich jak Millenialsi i Gen Z. Niniejsze wystąpienie koncentruje się na analizie, jak Instagram może być wykorzystywany jako narzędzie do popełniania przestępstw cyfrowych, w tym kradzieży tożsamości, *phishingu*, handlu ludźmi oraz innych form współczesnego niewolnictwa. W oparciu o aktualne badania oraz analizy przypadków, omówione zostaną metody, jakimi przestępcy wykorzystują funkcje i popularność tej platformy do werbowania, manipulowania i eksploataowania młodych użytkowników w nielegalnych celach. Dodatkowo, wystąpienie zwróci uwagę na rozwój sztucznej inteligencji i nowe oprogramowania, które mogą wykorzystywać techniki *deep fake* do tworzenia bardziej zaawansowanych metod oszustwa cyfrowego, co stanowi nowe wyzwanie dla organów ścigania i platform mediów społecznościowych.

Redo Sławomir, dr hab.

United Nations Studies Association

***„Polski moment” a kryminologiczne aspekty
udrażniania rządów prawa ONZ na świecie***

W międzynarodowej pomocy rozwojowej (1948-2010) rządy prawa legitymizowane przez Kartę Narodów Zjednoczonych oraz Powszechną Deklarację Praw Człowieka, nie stały się dominującym motywem przewodnim tej pomocy. Tym bardziej nie są nim obecnie, bowiem od początku drugiej dekady XXI w. zaczął się ogólny proces erozji rządów prawa na świecie, w którego powstrzymaniu ONZ może odgrywać wiodącą rolę. Najnowsze wyniki badań empirycznych sugerują, że erozję wywołuje odgórne osłabianie mechanizmu kontroli i równowagi władzy, co wymaga skutecznego przeciwdziałania bezkarności sprawców nadużycia władzy i podejrzanych o związane z nią przestępstwa. Na tle polskich i zagranicznych doświadczeń w przywracaniu rządów prawa, w celu przeciwdziałania konwencjonalnej i politycznej przestępczości zorganizowanej oraz korupcji na świecie – referat przedstawia komplementarne/oddolne sposoby zarządzania erozji rządów prawa w międzynarodowej pomocy rozwojowej, opartej na ich ONZ-owskiej definicji.

Romańczuk-Grącka Marta, dr hab., prof. UWM

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
Wydział Prawa i Administracji

***Muzykoterapia
jako narzędzie profilaktyki agresji***

Agresja to wyraźnie narastający i ciągle niezwykle trudny do opanowania problem społeczny. Sukcesy w jej kontrolowaniu odnoszą dziś głównie metody odwołujące się do wiedzy i umiejętności psychologicznych na wielu płaszczyznach. Przyjmuje się, że terapia przy pomocy muzyki jest szczególnie pomocna we wspieraniu prawidłowego rozwoju człowieka, zwłaszcza w wieku dziecięcym. Pomaga w eliminowaniu destrukcyjnych zachowań oraz w socjalizacji agresji. Szczególna rola przypada tu muzykoterapii odwołującej się do modelu psychoterapii behawioralno-poznawczej, opartej na teorii uczenia, niezwykle przydatnej przy wzmacnianiu pożądanych i wygaszaniu niepożądanych zachowań. Celem wystąpienia jest prezentacja sposobów i zakresów oddziaływania terapeutycznego poprzez muzykę, a także znaczenia poszczególnych elementów strukturalnych muzyki dla osiągnięcia efektu terapeutycznego i profilaktyki agresji.

Rutkowski Karol, dr

Instytut Justologii

***„Futurologia aksjologiczna”... „justologia”...
protonauki dla bezpieczeństwa w dalszej przyszłości***

Rozwój cywilizacyjny przyspiesza i myślenie o bezpieczeństwie w przyszłości wedle stanu wiedzy na dzień dzisiejszy – jest brzemieniem w skutki błędem. W dobie gwałtownego postępu teleinformatycznego, wiedza stosowana do zwalczania zagrożeń bezpieczeństwa w sensie kryminologicznym, dewaluuje się w zastraszającym tempie. Nowe, rewolucyjne rozwiązania technologiczne, takie jak na przykład komputer kwantowy, wymagają zastosowania narzędzi i metod zwalczania zagrożeń bezpieczeństwa związanych z ich powstaniem równie nowatorskich jak one same. Nowopowstające nauki, w tym szczególnie humanistyczne i społeczne zajmujące się wartościami – mogą wnieść nieoceniony wkład w uformowanie mechanizmów społecznych, odpornych na wspomniane nowe zagrożenia bezpieczeństwa.

Seifert Paula, mgr

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Wydział Prawa i Ekonomii

***Wykorzystywanie nowoczesnych technologii
jako narzędzi do popełniania przestępstw w cyberprzestrzeni
na przykładzie prania brudnych pieniędzy***

Świat staje się coraz bardziej zmechanizowany oraz skomputeryzowany. Do takiego stanu rzeczy przyczynił się rozwój technologiczny. Teoretycznie, każdy człowiek ma jedno z wielu urządzeń, na którym można się połączyć z Internetem. Może być to telefon, zegarek typu smartwatch, laptop, komputer PC, telewizor czy tablet. Urządzenia te, połączone do sieci Internet, dają ogromne możliwości na szybką i sprawną wymianę, znalezienie lub przekazanie informacji do innego odbiorcy. Rozwój technologiczny przyczynił się do poszerzenia horyzontów dla przestępców prania pieniędzy i nie tylko. Liczba nielegalnych działań z wykorzystaniem nowych technologii rośnie, a dodatkowo pojawiają się coraz to nowsze sposoby popełniania przestępstw. Nowymi mechanizmami, służącymi do prania pieniędzy w Internecie są m.in. wirtualne waluty np. kryptowaluty, tokeny, żetony (używane w grach komputerowych), gry komputerowe *on-line*, e-hazard, aukcje internetowe, nawet ogłoszenia o pracę. Trzeba podkreślić, że system działania sprawców przestępstw prania pieniędzy za pośrednictwem nowoczesnych technologii, nie jest do końca jednoznaczny. Nowe technologie są o wiele korzystniejsze dla sprawców przestępstwa prania pieniędzy,

ponieważ uproszczony, a zarazem nieszablonowy tryb działania zmniejsza ryzyko wykrycia tego procederu przez organy ścigania. Dodatkowo, podczas wystąpienia zostaną wskazane takie aspekty jak pranie pieniędzy za pośrednictwem kryptowalut, *darkwebu*, hazardu *on-line* i gier *on-line*.

Sękowska Izabela, podinsp. dr

Akademia Medycznych i Społecznych Nauk Stosowanych w Elblągu

Wojnicz Piotr, dr

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Filia w Ełku

Kryminologiczne aspekty zaginięć osób.

Analiza studium przypadku na przykładzie wybranej jednostki Policji

Zaginienie osoby stanowi bardzo skomplikowany proces zachowań międzyludzkich. Zjawisko zaginięć osób jest szczególnym aspektem funkcjonowania jednostki w społeczeństwie. Problem ten może stać się udziałem każdego. W porównaniu z innymi zjawiskami społecznymi, nie ma charakteru masowego, ale ma swój wyraźny oddźwięk społeczny. Dzieje się tak, ponieważ dotyka ono codziennego życia, wywiera wpływ na funkcjonowanie rodziny oraz najbliższe otoczenie czy sąsiedztwo. W każdej podstawowej komórce społecznej, którą jest rodzina, mogą pojawić się różne dysfunkcje, konflikty, choroby, nałogi. Problem ten dotyczy również tak zwanych dobrych domów, chociaż często mylnie utożsamiany jest z marginesem społecznym. Zjawisko to jest więc nader aktualne i powszechne w środkach masowego przekazu, a także w opinii publicznej. Z punktu widzenia kryminologii, można analizować rolę osoby zaginionej w procesie przestępstwa. Tutaj należy zwrócić uwagę, że zaginiony może być ofiarą przestępstwa, sprawcą lub świadkiem. Jednakże, każdy przypadek zaginięcia należy traktować indywidualnie. Tak samo, jak w kryminologii nie ma jednego, uniwersalnego modelu kryminogenezy, zaginięć nie należy traktować w sposób powszechny, sprowadzając do jednego szablonu. Przyczyny zaginięć można podzielić ze względu na wiek osoby zaginionej czy zaangażowanie społeczne. Z badań przeprowadzonych przez Piotra Wojnicza wynika, że zaginięcia nie są uwarunkowane statusem majątkowym. Natomiast, metody poszukiwań osób zaginionych, podobnie jak metody wykrywcze w kryminologii czy kryminalistyce, posiadają charakter interdyscyplinarny. Tym samym należy zastanowić się, czy zjawiska zaginięć osób nie należy objąć nową dziedziną naukową, tak jak wiktymologia swoim obszarem objęła ofiary przestępstw, czy suicydologia – samobójców. W referacie podjęto próbę analizy profilu osób zaginionych na przykładzie spraw prowadzonych przez wybraną jednostkę. Punktem odniesienia były badania przeprowadzone w 2015 r. i 2019 r., tj. okresie

przed pandemią, który sprzyjał rzetelnej analizie zjawiska. Ponadto, w referacie dokonano analizy studium przypadku, z pomocą której przedstawiono aspekt kryminologiczny zjawiska. Przedmiotem rozważań jest ukazanie skomplikowanych relacji międzyludzkich w procesie zaginięcia. Metody, którymi się posłużono, zostały podyktowane interdyscyplinarnym charakterem zjawiska. Autorzy referatu są nie tylko wykładowcami akademickimi, ale też praktykami, którzy od wielu lat pracują z osobami zaginionymi. Tym samym podstawą metodą jest obserwacja, a także analiza danych statystycznych oraz komparatystyczne zestawienie przyczyn zaginięć w okresie 2015 i 2019. Należy podkreślić, że zaginięcia osób są zjawiskiem wieloaspektowym, wymagającym nieszablonowego podejścia. Niewątpliwie, kryminologia jest tą nauką, która daje odpowiedź na wiele pytań związanych z przyczyną zaginięć oraz motywacją osób zaginionych.

Sidor-Borek Paulina, mgr

Uniwersytet Warszawski
Instytut Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji

***Wirtualne więzienie w Polsce –
w poszukiwaniu wschodnioeuropejskiego modelu
monitoringu elektronicznego***

Monitoring elektroniczny (ME) to termin używany do opisu rozwijającej się technologii, której zadaniem jest zdalne monitorowanie zachowania osób znajdujących się w konflikcie z prawem. Często postrzegany jest jako alternatywa dla więzienia, chociaż jego rola w systemie sprawiedliwości jest znacznie bardziej skomplikowana i zróżnicowana. Jest obecny w większości krajów europejskich, jednak jego charakter różni się między państwami. Badania porównawcze zidentyfikowały (zachodnio) europejski oraz brytyjski model ME (Hucklesby, Beyens, Boone 2021). Jednocześnie wciąż brakuje kompleksowych informacji na temat stosowania ME w krajach Europy Wschodniej, nie zostały one bowiem uwzględnione w analizie. Tymczasem kraje Europy Wschodniej borykają się z problemem wysokich wskaźników prizonizacji, więc istotnym wydaje się zanalizowanie narzędzi, które przynajmniej w teorii mogą prowadzić do zmniejszenia liczby osób w więzieniach. Jednym z nich jest monitoring elektroniczny. W prezentacji spróbuję wyjaśnić funkcjonowanie ME w Polsce, przy jednoczesnym odniesieniu się do podobieństw i różnic w porównaniu z systemami europejskimi i brytyjskimi. W ten sposób zamierzam spróbować odpowiedzieć na pytanie, czy istnieje wschodnioeuropejski model, czy może Polska ma własne, unikatowe podejście do ME. Przeanalizuję również, w jaki sposób ME zmienił się w Polsce w ostatnich latach, uwzględniając jego statystyczny obraz.

Sikora Karolina, mgr
Uniwersytet Jagielloński
Szkoła Doktorska Nauk Społecznych

***Polityka zerowej tolerancji wobec opresyjnych praktyk kulturowych
na gruncie Agendy ONZ 2030 na rzecz Zrównoważonego Rozwoju***

Podstawowe założenia Agendy ONZ 2030 na rzecz Zrównoważonego Rozwoju koncentrują się wokół pięciu wątków: ludzi, planety, dobrobytu, pokoju oraz partnerstwa. Rozwijając zagadnienie pokoju, ONZ wyraża determinację do budowania sprawiedliwych i inkluzywnych społeczeństw, wolnych od lęku i przemocy. Ta ogólna idea jest następnie precyzowana w formie korespondujących z nią celów i zadań. Z perspektywy kryminologicznej, istotne są między innymi cele związane z tzw. kulturą prawości, eliminacją przemocy ze względu na płeć oraz planowania adekwatnych polityk migracyjnych. Na styku wskazanych zagadnień ujawnia się problem tzw. podejścia zerowej tolerancji w projektowaniu polityk multikulturalnych w czasie zintensyfikowanej migracji. Przytoczone podejście opiera się o założenie, że istnieją pewne wartości oraz normy moralne, które są uniwersalne dla całej ludzkości, a wszystkie praktyki, które są wobec nich naruszające powinny być kryminalizowane. Odnosi się to przede wszystkim do tzw. opresyjnych praktyk kulturowych, takich jak obrzezanie żeńskie czy wymuszone małżeństwa. Celem wystąpienia jest przedstawienie wniosków z krytycznej analizy podejścia zerowej tolerancji jako założenia polityki multikulturalnej. Badanie zostało oparte o przegląd literatury z zakresu teoretycznych modeli multikulturalizmu w aspekcie prawnokarnym. Badanie pokazuje, że koncepcja ta może prowadzić do paradoksów, zwiększając inne formy wykluczenia społecznego. Konieczne staje się zatem bardziej zróżnicowane i kontekstualne podejście, uwzględniające różnorodność kulturową i społeczną.

Sikorska Emilia, mgr
Uniwersytet Warszawski
Wydział Stosowanych Nauk Społecznych

***Doświadczenie cyberprzemocy w kontekście zachowań samobójczych
dzieci i młodzieży w świetle literatury oraz badań własnych***

Przedmiotem wystąpienia będą negatywne konsekwencje dla zdrowia psychicznego doświadczania cyberprzemocy przez młodzież w świetle analizy dyskursu internetowego.

Skowronek Grzegorz, dr hab., prof. UJK
Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach
Wydział Prawa i Nauk Społecznych
Instytut Nauk Prawnych

Sposoby zapobiegania przestępczości hazardowej

W ostatnich latach dostrzegamy stałe zainteresowanie hazardem. Jeżeli hazard w życiu człowieka pełni rolę rozrywki, może być akceptowany i pod pewnymi warunkami dopuszczalny. Jednak do dużej popularności hazardu przyczynia się także żądza wygranej, która z różnym natężeniem występuje u wielu ludzi, czy chęć doświadczenia ryzyka. Jeżeli na te okoliczności nałoży się stałe zaangażowanie pieniędzy i czasu na gry, to hazard przestaje być rozrywką, a uprawianie takiego hazardu można traktować jako zaburzenie (uzależnienie). W konsekwencji należy przyjąć, iż hazard może oddziaływać kryminogennie oraz wiktymogennie z uwagi na skłonności nałogowych graczy do zdobycia środków finansowych na dalszą grę, czy łamanie regulaminu gry. Jeżeli chcemy podjąć działania zaradcze, możemy skorzystać z badań kryminologicznych, które kształtują sposoby zapobiegania przestępczości, często ujmowane w ramy prawne. Celem przedmiotowych rozważań jest ustalenie działań, jakie można podjąć w celu usunięcia, albo redukcji skutków przestępczości hazardowej, opierając się na profilaktyce uprzedzającej, jak i profilaktyce objawowej. Ponadto, działania związane z zapobieganiem przestępczości hazardowej można realizować poprzez niszczenie przejawów przestępczości, jak i poprzez motywowanie i kreowanie prawidłowej postawy. Jednocześnie zapobieganie przestępczości hazardowej może się odbywać w ramach kontroli społecznej, która może mieć charakter sformalizowany i wtedy jest realizowana przez określone organy państwowe. Występuje jednak też niesformalizowana kontrola społeczna, która nie ma ścisłego umocowania prawnego, ale opiera się na ludzkiej czujności. Może polegać na sygnalizowaniu zagrożenia, czy przekazywaniu informacji o jego popełnieniu. Problem badawczy, jaki rysuje się w tym przedmiocie skoncentrowany jest na tym, aby dobrać takie działania zapobiegawcze, które skłonią wszystkich zainteresowanych, w tym podmioty organizujące gry hazardowe, do funkcjonowania według ogólnie przyjętych norm postępowania.

Stachelska Aleksandra, dr

Uniwersytet w Białymstoku

Wydział Prawa

Kradzież tożsamości z udziałem nieletnich

Zjawisko nieletnich sprawców w cyberprzestrzeni staje się coraz bardziej zauważalne, natomiast kradzież tożsamości to problem o rosnącym znaczeniu na skalę globalną. Referat ma na celu rzucenie światła, zarówno na prawne, jak i kryminologiczne aspekty tego zjawiska wśród nieletnich. W pierwszej kolejności omówione zostaną najważniejsze ramy prawne i sposób reakcji na przestępstwo kradzieży tożsamości w Polsce w odniesieniu do osób nieletnich. Następnie, ukazane zostaną kryminologiczne aspekty tego zjawiska, opierające się na policyjnych oraz sądowych danych statystycznych oraz ogólnopolskim badaniu prawomocnych orzeczeń sądów rejonowych wobec nieletnich sprawców za lata 2012-2022, obejmujących art. 190a § 2 Kodeksu karnego. Przeprowadzone przeze mnie badanie pozwoliło lepiej zrozumieć to zjawisko, w tym profil nieletnich sprawców i metody działania. Ponadto umożliwi przyjrzenie się praktyce orzeczniczej sądów nieletnich w sprawach o kradzież w Polsce.

Staciwa Katarzyna, mgr

NASK PIB

***Wykorzystywanie seksualne dzieci w cyberprzestrzeni
– wyzwanie dla badaczy?***

Referat będzie dotyczył doświadczeń związanych z przeprowadzeniem badań aktowych we współpracy z IWS. Zostaną omówione problemy koncepcyjne, jak również wyzwania związane z konstrukcją kwestionariusza, który finalnie zawierał ponad 1 tysiąc zmiennych. Ważnym aspektem badań była opieka nad osobami analizującymi akta, w kontekście styczności z wysoce obciążającymi treściami.

Stasiak Krzysztof, dr
Uniwersytet Gdański
Wydział Prawa i Administracji

Prognoza kryminologiczna w pracy kuratora sądowego

Prognozowanie kryminologiczne jest w Polsce w niewystarczającym stopniu wykorzystywane przez instytucje, które działają w obszarze prawa karnego, w tym prawa karnego wykonawczego. Dotyczy to różnych służb, w tym między innymi kuratorskiej służby sądowej. Z pewnością dobra, prawidłowo przeprowadzona prognoza kryminologiczna może przyczynić się do efektywnej pracy kuratora sądowego z podopiecznym. Z uwagi na powyższe, w referacie zostaną zaprezentowane ograniczenia w przeprowadzaniu takiej prognozy przez kuratorów sądowych oraz postulowane kierunki zmian, które mogą się przyczynić do lepszego wykorzystywania prognozowania kryminologicznego w pracy kuratora sądowego.

Stępień Kornelia, dr
Akademia Policji w Szczytnie
Wydział Bezpieczeństwa i Nauk Prawnych
Instytut Nauk Prawnych

Etiologia i fenomenologia zachowań suicydalnych w Polsce w latach 2012-2023

Zachowania suicydalne stanowią niewątpliwie jeden z najbardziej aktualnych problemów społecznych. Dane statystyczne, obrazujące skalę i dynamikę zachowań suicydalnych są alarmujące. Co 10 lat z mapy naszego kraju na skutek śmierci samobójczych znika jedno miasto zbliżonej wielkości do Ełku czy Bełchatowa. Na każdą 28-osobową klasę – przypada średnio dwóch uczniów po próbie samobójczej. Każde samobójstwo i próba samobójcza wpływa nawet na 20 osób z najbliższego otoczenia. Codziennie w Polsce popełnianych jest średnio piętnaście samobójstw, z czego dwanaście przez mężczyzn. W naszym kraju dwa razy więcej osób umiera na skutek zamachów samobójczych, niż w wypadkach drogowych. W przestrzeni publicznej problem ten wybrzmiewa jednak niewspółmiernie głośno, w porównaniu inicjatywami, kampaniami społecznymi dotyczącymi przestrzegania np. przepisów ruchu drogowego. Warto podkreślić, że oficjalne dane w przedmiotowym zakresie są niedoszacowane. Według prognozy WHO, na jedno samobójstwo przypada do dwudziestu prób, a w przypadku dzieci – nawet do dwustu prób samobójczych. Osoby usiłujące popełnić samobójstwo znajdują się w grupie podwyższonego ryzyka. Niewątpliwie istnieje potrzeba bieżącego diagnozowania przyczyn determinujących niepokojące tendencje

w zakresie zachowań suicydalnych oraz wskazania obszarów występowania czynników ryzyka powodujących kryzys emocjonalny oraz kształtujących postawy presuicydalne.

Stromczyński Błażej, mgr

Uniwersytet Warszawski
Wydział Prawa i Administracji

***Przestępczość białych kołnierzyków
w dobie COVID-19, pracy zdalnej i sygnalistów.
Prowadzenie postępowań wyjaśniających w latach dwudziestych
XXI wieku***

Przestępstwa popełniane przez sprawców na wyższych stanowiskach w związku z wykonywaną pracą nie są zjawiskiem nowym – pierwsze definicje *white collar crime* pojawiły się już w latach czterdziestych ubiegłego wieku. Charakter i organizacja pracy zmieniały się od tego czasu wielokrotnie, w szczególności po czwartej rewolucji technologicznej. Zwiększenie liczby pracowników umysłowych sprzyjało rozwojowi przestępczości białych kołnierzyków. Mimo coraz bardziej rozwiniętych systemów kontroli wewnętrznej, pracownicy wciąż znajdują nowe metody popełniania nadużyć i działań na szkodę pracodawców, a zidentyfikowanie nieprawidłowości, wskazanie sprawców i kluczowych dowodów ich winy jest w ostatnich latach coraz trudniejsze. Wystąpienie skupi się na kluczowych zmianach wpływających na wykrywanie przestępczości białych kołnierzyków obserwowanych w ostatnich latach: zmianie źródeł pierwszych informacji o nieprawidłowościach (*whistleblowing*), skutkach przekształceń form świadczenia pracy, digitalizacji rejestrów państwowych i wynikających z nich możliwościach wykorzystania białego wywiadu (*Open Source Intelligence* – OSINT) oraz próbach wykorzystania AI w prowadzeniu postępowań wyjaśniających.

Suchnicka Kinga

Uniwersytet w Białymstoku
Wydział Prawa

***Sharenting
– aspekty prawne i kryminologiczne***

Sharenting to zjawisko polegające na udostępnianiu przez rodziców zdjęć, filmów i informacji o swoich dzieciach w mediach społecznościowych. Choć wydaje się nieszkodliwe, w rzeczywistości może prowadzić do powstania poważnych,

negatywnych konsekwencji dla bezpieczeństwa dzieci. Coraz częściej słyszy się o przypadkach, w których dzielenie się informacjami o małoletnich w Internecie kończy się tragicznie. Celem tego wystąpienia jest przybliżenie przyczyn i skali zjawiska *sharentingu*, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń wynikających z udostępniania wizerunku dzieci *on-line*. Omówione zostaną aspekty prawnokarne, takie jak cyberprzemoc, kradzież tożsamości, cyberporwanie czy pedofilia, które mogą być powiązane z *sharentingiem*. Poruszony zostanie również temat prawa dzieci do prywatności. Powyższa analiza ma na celu zaproponowanie środków, które mogą zminimalizować ryzyko naruszeń, a także podniesienie świadomości rodziców o zagrożeniach.

Szczechowicz Krystyna, dr hab., prof. UWM

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
Wydział Prawa i Administracji

Bezwzględne dożywocie i co dalej?

Autorka przedstawia problematykę związaną z wprowadzeniem ustawą z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r., poz. 2600) do polskiego systemu możliwości orzekania przez sąd zakazu warunkowego zwolnienia. Na tle tej regulacji rodzi się pytanie, czy polskie więzienia i ich personel są przygotowane na radzenie sobie z ekstremalną grupą więźniów odbywających karę bezwzględnego dożywocia? Jak zapobiegać ubocznym negatywnym skutkom długoletniej izolacji, prawidłowo zarządzać jej czasem i ryzykiem?

Szczepanik Renata, dr hab.

Uniwersytet Łódzki
Wydział Nauk o Wychowaniu

Przestępczość i bezdomność. W cyklu wzajemnych powiązań

W analizach problemów uwięzienia i/a bezdomności zaznaczają się trzy podejścia. Pierwsze, które bywa określane „hipotezą ryzyka”, traktuje bezdomność jako konsekwencję doświadczenia izolacji więziennej. Drugie „odwraca” kierunek zależności i traktuje bezdomność jako przyczynę uwięzienia. Trzeci sposób interpretowania powiązań zawiera się w stwierdzeniu, że to nie uwięzienie stanowi zasadniczy czynnik ryzyka bezdomności, ale samo skazanie za przestępstwo. Problemy powiązań przestępczości (zwłaszcza inkarceracji) i bezdomności analizowane są na gruncie

kryminologii, pracy socjalnej i resocjalizacji. W Polsce zagadnienia te nie stanowiły dotychczas odrębnych, pogłębionych badań naukowych.

Szostak Maciej, prof. dr hab.

Uniwersytet Wrocławski
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii

***Czy Achilles nadal nie może dogonić żółwia,
czyli o potrzebie filozofowania w badaniach kryminologicznych***

Celem przedstawianego referatu jest omówienie wymogu kompleksowości w badaniach kryminologicznych ze względu na złożoność zjawisk przestępczych oraz potrzebę interdyscyplinarnego podejścia w ich analizie.

Szuba-Boroń Anna, dr

Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego
Wydział Prawa, Administracji i Stosunków Międzynarodowych

***Rozbieżności w wyrokach ze względu na płeć.
Wstępne wyniki badań empirycznych***

Kryminologia feministyczna zwróciła uwagę badaczy na dysproporcje płci w przestępczości, konieczność wyjaśnienia i zrozumienia uwarunkowań przestępczości kobiet i możliwości zastosowania kryminologicznego operatu teoretycznego do przestępczości kobiet. W przestrzeni badawczej kryminologii feministycznej, znalazł się również sposób reakcji systemu prawnokarnego na kobiety, a zatem to, w jaki sposób w systemie wymiaru sprawiedliwości są one traktowane: łagodniej czy surowiej niż mężczyźni, czy kobiety pracujące w instytucjach wymiaru sprawiedliwości odmiennie od mężczyzn wyrokują, a także analizowany jest problem wiktymizacji kobiet. Referat poświęcony jest przeglądowi badań związanych z jednym z wyżej wspomnianych obszarów zainteresowań kryminologii feministycznej – płci, jako czynnika wpływającego na orzekane wyroki wobec sprawców – mężczyzn i sprawczyń – kobiet, a także płci, jako czynnika wpływającego na decyzje sędziów – kobiet i sędziów – mężczyzn, a także omówieniu badań empirycznych przeprowadzonych w tym zakresie.

Szulecka Monika, dr
Polska Akademia Nauk
Instytut Nauk Prawnych

***Nieudokumentowani migranci jako ofiary przestępstw –
prawo w księgach i prawo w działaniu***

Niezależnie od statusu prawnego, ofiary przestępstw mają zagwarantowane określone prawa, jak prawo do informacji, bezpiecznych warunków, w których mogą zgłaszać przestępstwa, udziału w postępowaniu karnym. Na gruncie UE prawa te reguluje Dyrektywa 2012/29/UE dotycząca ochrony ofiar przestępstw, będąca obecnie w procesie rewizji ukierunkowanej również na zwiększenie gwarancji dla osób migrujących będących w nieuregulowanej sytuacji prawnej. Status ten może je powstrzymywać od zgłaszania przestępstw z obawy o to, że jego ujawnienie w kontakcie z policją czy innymi instytucjami wywoła niepożądaną reakcję ze strony służb imigracyjnych. Te zresztą mogą być w pewnym zakresie tożsame, jak w Polsce, gdzie Straż Graniczna jest zarówno organem podejmującym decyzje administracyjne wobec cudzoziemców (w tym zobowiązania do powrotu i ich wykonanie z użyciem środków przymusu), jak i organem, który odpowiada za ujawnianie i ściganie sprawców określonych rodzajów przestępstw, w tym handlu ludźmi czy przestępstw związanych z nielegalnym przekraczaniem granicy. Obawa przed deportacją może stanowić główną barierę na drodze do zgłaszania faktu bycia pokrzywdzonym. Równie ważne bariery to brak zaufania do określonych instytucji państwowych lub brak wiary, że zgłoszenie cokolwiek ofierze przyniesie. Celem referatu jest przyjrzenie się sytuacji nieudokumentowanych migrantów pokrzywdzonych przestępstwem i analiza czynników ograniczających lub zwiększających dostęp do wymiaru sprawiedliwości z perspektywy obowiązującego prawa i znanych praktyk. Analiza będzie się odnosiła przede wszystkim do Polski, ale z nawiązaniem do przepisów i praktyk obserwowanych w innych państwach Europy.

Świerczewska-Gąsiorowska Anna, dr hab., prof. WSPiA

WSPiA Rzeszowska Szkoła Wyższa
Kolegium Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Kryminologii

Problemy współczesnych procesów wykrywczych przestępstw

Kryminalistyka w swojej istocie zaczyna się tam, gdzie prawo karne, także ze swojej istoty przestaje działać (Hans Gross). Celem referatu jest przedstawienie problemów współczesnych procesów wykrywczych przestępstw oraz ukazanie potrzeby nauczania przyszłych prawników kryminalistyki i kryminologii w kontekście aktualnej

fenomenologii przestępczości. Realia podejmowanych procesów wykrywczych przez organy ścigania wskazują, że kryminalistyka i kryminologia nie mogą być traktowane w planach studiów przyszłych prawników jako wiedza niemalże zbędna, czy niepotrzebna. Charakter współczesnej przestępczości i związane z tym problemy procesów wykrywczych przestępstw wskazują, że nauka prawników w tych obszarach badawczych jest niezwykle istotna i doniosła, tak jak prawa karnego materialnego i prawa karnego procesowego.

Tkaczyk-Rymanowska Katarzyna, dr

WSPiA Rzeszowska Szkoła Wyższa

***Narkotyki a młodzież w świetle badań ESPAD 1995-2019 –
na przykładzie Polski i Portugalii***

Program ESPAD stanowi cykl badań realizowanych od 1995 r. Stanowi on odpowiedź na potrzebę wypracowania europejskiego standardu, który pozwoliłby czerpać korzyści z porównywania określonych trendów w różnych krajach europejskich. Celem ESPAD jest monitorowanie używania substancji psychoaktywnych przez młodzież, a ostatnio także innych zachowań ryzykownych (m.in z obszaru nowych technologii czy gier hazardowych). Wyniki badań dostarczają danych do kreowania i ewaluacji polityki narkotykowej oraz szeroko pojętej profilaktyki adresowanej do młodzieży. Niniejsza prezentacja ma na celu zwrócenie uwagi na kwestię skuteczności (lub jej braku) kryminalizowania posiadania niewielkich ilości środków psychoaktywnych na własny użytek. Świadczą o tym doświadczenia takich krajów jak Portugalia i Polska, które w tym samym okresie przeprowadzały reformę ustawodawstwa narkotykowego. Polska zaostrzała odpowiedzialność karną w tym zakresie, Portugalia ją znosiła. Przeciwno reformie portugalskiej argumentowano, iż spowoduje ona wzrost używania narkotyków wśród młodych osób, gdyż dekryminalizacja stanowić będzie znak, iż środki psychoaktywne mogą być posiadane i używane. W Polsce zaś podnoszono, iż tylko represja zmniejszy rozmiary konsumpcji, gdyż polski model będzie wyraźnym sygnałem, iż narkotyki nie są akceptowane. Porównując wyniki badań ESPAD dotyczące kontaktów młodzieży z narkotykami można zauważyć, że w okresie wprowadzania obu reform, tj. pomiędzy 1999 a 2011 r., dynamika kontaktów z narkotykami, używania tych środków, w Polsce i Portugalii przebiegała podobnie. Stąd wniosek, iż wpływ represyjności na rozmiary konsumpcji jest niewielki, a przynajmniej zdecydowanie mniejszy, niż się powszechnie podnosi.

Traczyk Sebastian, mgr

Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego
Wydział Prawa, Administracji i Stosunków Międzynarodowych

***Problematyka *stealthingu* –
gdy społeczny trend zamienia się w przestępstwo***

Stealthing to nic innego, jak podstępne używanie prezerwatywy, bez obopólnej zgody. Dotychczasowe badania zagraniczne dostrzegają od kilku lat pewien „trend”, który pojawił się wśród mężczyzn, jako forma ich „władczego” statusu społecznego. Świadomie uszkodzali oni prezerwatywy albo nawet zdejmowali je w takim momencie, kiedy partner/ka nie dostrzegłaby tego faktu. Problem *stealthingu* od dyskusji na forach społecznościowych, gdzie sprawcy chwaliли się swoimi „doświadczeniami” spowodował, że prawodawcy musieli szerszej spojrzeć na to zjawisko i ocenić jego realne zagrożenia. W dużej mierze uznano je jako zgwałcenie z użyciem podstępny. Doprowadziło to nawet do kilku wyroków skazujących, czego przykładem są aktualne orzeczenia niemieckie czy holenderskie. Warto jednak, już zawczasu (gdy w Polsce podejmuje się próbę redefinicji zgwałcenia), odpowiedzieć na kluczowe pytania: Czy *stealthing* słusznie został uznany w literaturze jako zgwałcenie? Czy karanie sprawców nie będzie zbyt wnikliwą ingerencją prawodawcy w życie płciowe obywateli? Czy można go rozszerzyć względem innych form antykoncepcji, a tym samym względem kobiet? Warto zatem dokonać analizy tego zjawiska, uzupełniając przy tym pewną „lukę” badawczą, która w sposób fragmentaryczny wyjaśnia to zjawisko w Polsce, gdzie *stealthing* „zderza się” z polskim definiowaniem zgwałcenia, granicami wolności seksualnej, a nawet czynnikami społeczno-kulturowymi, co dodatkowo uzasadnia kryminologiczne „spojrzenie” na ten problem.

Utrat-Milecki Jarosław, dr hab., prof. UW

Uniwersytet Warszawski
Instytut Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji

***Uwagi penologiczne do reform prawa karnego
wprowadzonych od 2023/24 ustawą z 2022 r.***

W wystąpieniu analizuję wybrane aspekty ostatniej reformy prawa karnego wprowadzonej ustawą z 2022 r., które weszły w życie w większej części w październiku 2023 r. Analizuję te reformy z perspektywy kary kryminalnej, jako złożonej instytucji prawnej i społecznej o procesualnym charakterze. Taka analiza stanowi podstawę propozycji krytycznego badania punitywności systemu karnego, której nie da się

wystarczająco wyjaśnić badaniami efektywności czy nawet zjawiskiem tzw. penalnego populizmu.

Wieczorek Łukasz, dr

Uniwersytet Warszawski

Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych

***Przestępczość cudzoziemców w Polsce
– co już wiemy, a czego nie?***

Referat stanowi refleksję nad przestępczością cudzoziemców w latach 2020-2023. Jest próbą odpowiedzi na dwa pytania zawarte w tytule referatu. Po pierwsze, co już wiemy o przestępczości cudzoziemców i jak ona dotychczas wyglądała w Polsce. Istotne ustalenia w tym zakresie zostały poczynione kilka lat temu przez kryminologów z Zakładu Kryminologii INP PAN oraz Białostockiej Szkoły Kryminologii. Po drugie, czego jeszcze nie wiemy o przestępczości cudzoziemców. Czy w związku z dynamicznymi zmianami w obszarze migracji w Polsce, takimi choćby jak wojna w Ukrainie oraz zwiększająca się liczba cudzoziemców przybywających do naszego państwa, dokonuje się jakakolwiek zmiana w strukturze przestępczości cudzoziemców? Przyjęło się twierdzić, że cudzoziemcy popełniają więcej przestępstw, a przestępstwa przez nich dokonywane są „gorsze” od tych popełnianych przez ogół społeczeństwa. A przynajmniej takie informacje czasami są przekazywane społeczeństwu polskiemu za pośrednictwem mediów i prasy oraz niektórych polityków. Ale czy tak jest naprawdę? Czy cudzoziemcy faktycznie popełniają więcej przestępstw? Czy przestępstwa popełnianie przez cudzoziemców różnią się od tych popełnianych przez ogół społeczeństwa w Polsce? Dlatego odwołując się do policyjnych statystyk przestępczości cudzoziemców omówię dynamikę przestępczości migrantów w Polsce w latach 2020-2023. Szczególna uwaga zostanie poświęcona różnicom w zakresie rodzaju popełnianych przestępstw przez obywateli określonego państwa.

Wiktorska Paulina, dr

Polska Akademia Nauk

Instytut Nauk Prawnych

***Alternatywy dla kary pozbawienia wolności
– ujęcie kryminologiczne i prawne***

Celem referatu jest przedstawienie wybranych kryminologicznych i prawnych koncepcji rozumienia alternatyw dla kary pozbawienia wolności na poziomie procesowym,

orzecznictwem i wykonawczym. Konceptcje szerokie w ramach alternatyw uznają takie instytucje jak: umorzenie postępowania, warunkowe zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności, kara grzywny, kara ograniczenia wolności, samoistny środek karny, odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności, przerwa w wykonywaniu kary pozbawienia wolności, warunkowe przedterminowe zwolnienie z odbycia reszty kary pozbawienia wolności, dozór elektroniczny i mediacja. Istnieją także konceptcje węższe, które ograniczają się do wykonawczego etapu odbywania kary pozbawienia wolności. W referacie omówione zostaną syntetycznie konceptcje w ujęciu szerszym, z uwzględnieniem pewnych krytycznych wątpliwości, co do takiego rozumienia tych instytucji. W referacie zostaną krótko przedstawione wybrane konceptcje kryminologiczne dotyczące dolegliwości pozbawienia wolności i założenia celów, jakim mają służyć instytucje „alternatywne”. W szczególności chodzi o minimalizowanie negatywnych skutków uwięzienia takich jak, ograniczone możliwości resocjalizacyjne, oduczanie odpowiedzialności, depersonalizacja, deprywacja, izolacja społeczno-rodzinna i kulturowa, wykluczenie technologiczne. Zjawiska te powinny być w sposób szczególny analizowane pod kątem maksymalizacji efektywności prowadzenia szeroko rozumianej polityki kryminalnej.

Witkowska-Rozpara Katarzyna, dr

Uniwersytet Warszawski

Wydział Stosowanych Nauk Społecznych i Resocjalizacji

Instytut Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji

***Od nieposłuszeństwa obywatelskiego, łamania prawa i odpowiedzialności karnej... do dobrostanu zwierząt i praw człowieka.
Ochrona reniferów w norweskiej części Arktyki***

Saamowie, jedyny lud rdzenny w Europie, posiadają zróżnicowaną strukturę społeczną, jednak najczęściej utożsamiani są z pasterzami reniferów (Falch i in. 2016; Bonusiak 2016). Wypas reniferów, uwzględniający ich naturalne zachowania jest częścią saamskiej kultury i wpływa na przysługujące Saamom prawa. O tym, jak silny jest to wpływ, świadczą rozwiązania prawne przyjmowane na przestrzeni dziejów. Z jednej strony, kwestia ochrony zwierząt „przełamywała” podziały polityczne, na co wskazują postanowienia przyjętego po wojnie północnej Lappekodisillen pozwalające na używanie pastwisk „ponad” granicami państw (Lantto 2010). Z drugiej strony – polityka asymilacji Saamów zakładała wykorzenienie ich kultury, w tym wypasu reniferów, jako jej elementu, a prawo przesiedleńcze wymuszało przepędzanie stad wbrew naturalnym ścieżkom migracyjnym. Sytuacje te doprowadziły do sprzeciwu Saamów, w tym zachowań łamiących prawo i zasady odpowiedzialności karnej. W swoim wystąpieniu zwrócę uwagę na to jak opór ten i jego następstwa ewoluowały. Jeszcze w XX w.

sprzeciw Saamów ograniczał się do nieposłuszeństwa obywatelskiego w związku z budową hydroelektrowni, zatwierdzoną przez Sąd Najwyższy w 1982 r. Z kolei, podejmowane w XXI w. działania, w związku z niewykonaniem przez Norwegię wyroku Sądu Najwyższego z 2021 r. zakazującego budowy farmy wiatrowej, doprowadziły już wprost do oskarżenia i ukarania saamskich aktywistów, a dążenia do ich uniewinnienia spotkały się z protestem ze strony norweskiej prokuratury.

Worek Krzysztof, mgr
Uniwersytet Warszawski
Wydział Prawa i Administracji

***Media społecznościowe
jako przestrzeń dla przestępstw z nienawiści***

W założeniach towarzyszących powstawaniu i rozwojowi mediów społecznościowych platformy te miały ułatwiać kontakt między ludźmi. Niewątpliwie, cel ten udało się osiągnąć, a zetknięcie się z innymi osobami, często zupełnie obcymi, wymaga obecnie maksymalnie kilku kliknięć. Poza licznymi korzyściami, z faktem tym wiążą się również zagrożenia. Korzystając z mediów społecznościowych bardzo łatwo zetknąć się z osobami różniącymi się kolorem skóry, narodowością, wyznaniem. Fakt ten, wraz z umożliwiającym na tego typu platformach niemalże nieograniczonym dzieleniem się swoimi przekonaniem z szerokim gronem odbiorców, przyczynia się do występowania zachowań, które mogą być określane jako przestępstwa z nienawiści. W niniejszym wystąpieniu zaprezentowane zostaną wstępne wyniki ilościowych badań aktowych prowadzonych w ramach projektu *Znaczenie działania w mediach społecznościowych dla oceny przestępstw z nienawiści*, finansowanego w ramach pierwszej edycji programu Perły Nauki. Opisana zostanie skala wykorzystania mediów społecznościowych w sprawach dotyczących przestępstw z nienawiści, a także charakterystyka zarówno sprawców, jak i pokrzywdzonych określonymi czynami. Podjęta zostanie również próba przedstawienia specyfiki przestępstw, które popełniane są właśnie poprzez treści zamieszczane na tego rodzaju platformach. Zaprezentowana zostanie również koncepcja dalszych badań jakościowych, mających pozwolić na dokładniejsze zrozumienie wskazanego zagadnienia.

Woźniakowska Dagmara, dr hab., prof. UW

Uniwersytet Warszawski
Instytut Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji
Polska Akademia Nauk
Instytut Nauk Prawnych

Nieletnie dziewczęta wczoraj i dziś

Na podstawie badań akt sądowych, badań typu *self-report* i literatury zostaną omówione współczesne trendy w przestępczości i zachowaniach dewiacyjnych nieletnich dziewcząt. Materiałem porównawczym będą badania przeprowadzone w Zakładzie Kryminologii INP PAN na początku XXI wieku. Czy, jak i jak bardzo zmieniły się zachowania kryminalne i antyspołeczne dziewcząt? Co różni je od zachowań chłopców i czy prawdą jest twierdzenie, że współczesne dziewczęta są „coraz gorsze”?

Wzorek Dominik, mgr

Polska Akademia Nauk
Instytut Nauk Prawnych

Społeczna szkodliwość czynu jako dyrektywa sądowego wymiaru kary na tle praktyki sądowej

Celem mojego wystąpienia jest analiza roli dyrektywy stopnia społecznej szkodliwości czynu przy wymierzaniu kary pozbawienia wolności. Wcześniejsze analizy poświęcone społecznej szkodliwości czynu (czy społecznego niebezpieczeństwa czynu – wedle terminologii k.k. z 1969 r.) obejmowały rozważania teoretyczne i empiryczne dotyczące tego, jakie czynniki wpływają na jej stopień (podmiotowe, przedmiotowe czy oba ich rodzaje) oraz to, w jaki sposób przy wymiarze kary uwzględniana jest dyrektywa sprawiedliwościowa, odwołująca się do materialnej treści przestępstwa. Ustawodawca w k.k. z 1997 r., przecinając istniejące spory doktrynalne, przesądził, jakie elementy mają rzutować na ocenę stopnia społecznej szkodliwości czynu (art. 115 § 2 k.k.) opowiadając się jednoznacznie za mieszaną koncepcją (podmiotowo-przedmiotową) społecznej szkodliwości czynu. Brak jest jednak aktualnych badań dotyczących tego, jakie okoliczności sędziowie w rzeczywistości uwzględniają przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynu i jaką rolę przy wymierzaniu kary pozbawienia wolności odgrywa dyrektywa sprawiedliwościowa. W swoim referacie zaprezentuję wyniki analizy treści (ilościowo-jakościowych) 140 pisemnych uzasadnień wyroków sądowych zapadłych w 2019 r. w wybranych sądach w Polsce za cztery przestępstwa (po 35 uzasadnień za każde z tych przestępstw: art. 156 § 1 lub § 3 k.k.; art. 158 § 1 k.k.; art. 278 § 1 k.k. oraz art. 286 § 1 k.k.).

Zalewski Wojciech, dr hab., prof. UG

Uniwersytet Gdański
Wydział Prawa i Administracji

***Ocena ryzyka w kryminologii i prawie karnym –
uwagi krytyczne na tle najnowszych tendencji w polityce kryminalnej***

Szacowanie ryzyka we współczesnym świecie odbywa się w wielu dziedzinach. Potrzeba minimalizowania zagrożeń, poszukiwanie bezpieczeństwa – jest dziś powszechne. W prawie karnym niemal zawsze istniała potrzeba wykorzystywania narzędzi, które w sposób czytelny, a zarazem zgodny ze standardami konstytucyjnymi w zakresie ochrony gwarancji praw obywatelskich, dawałyby podstawę do rzetelnych ocen przyszłych zachowań sprawców przestępstw poddanych represji karnej. Ocena ryzyka dokonywana jest w kontekście recydywy, stosowania środków probacyjnych, warunkowego przedterminowego zwolnienia, środków karnych i innych. Potrzeba ocen ryzyka jest niezbędna także w prewencji kryminalnej. Autor w swoim wystąpieniu podejmie próbę zmierzenia się z najnowszymi osiągnięciami nauki na tym polu, w tym z wnioskami płynącymi z wykorzystania sztucznej inteligencji.

Ziobroń Agata, mgr

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
Szkoła Doktorska Nauk Społecznych

Chemseks – aspekty prawnokarne i kryminologiczne

Celem wystąpienia jest zasygnalizowanie wybranych problemów kryminologicznych i dogmatycznych pojawiających się na kanwie prawnokarnej rozważań na temat zjawiska chemseksu, rozumianego jako przyjmowanie substancji odurzających, głównie leków i narkotyków, podczas lub przed kontaktem seksualnym w celu zintensyfikowania lub przedłużenia doznań erotycznych. Akcent zostanie postawiony na cechy uczestników i wykazanie kryminogenności tego rodzaju praktyk seksualnych. W ramach wystąpienia odniosę się do problematyki przestępstw narkotykowych, skoncentruję uwagę na możliwości wystąpienia trudności w zakresie prawidłowych ocen prawnokarnej w zależności od właściwości indywidualnych uczestników tego rodzaju aktywności seksualnej. Przedstawię propozycję klasyfikacji czynów zabronionych powiązanych z uprawianiem chemseksu w ujęciu kryminologicznym. Odniosę się do problematyki kary i środków karnych w kontekście chemseksu, w tym okoliczności obciążających.

INDEKS AUTORÓW

Badźmirowska-Masłowska		Jurgielewicz-Delegacz	
Katarzyna, dr	s. 9	Emilia, dr	s. 29
Banasik Marlena, dr	s. 9	Kacprzak Andrzej, dr	s. 29
Berdel Paulina, lic.	s. 10	Kaczmarek Janusz, dr	s. 30
Bergcholc Luiza, mgr	s. 11	Karaźniewicz Justyna,	
Błachnio-Parzych Anna,		dr hab., prof. UKW	s. 30
dr hab., prof. ALK	s. 12	Kaucz Błażej, dr	s. 31
Błońska Barbara, dr	s. 12	Kąkol Cezary, dr	s. 32
Bozhukhin Maksym	s. 13	Kilińska-Pękacz Agnieszka, dr	s. 32
Buczkowski Konrad, dr	s. 14	Klaus Witold, dr hab.,	
Buczyński Szymon, mgr	s. 14	prof. INP PAN	s. 33
Chlebowicz Piotr, dr hab.,		Klimczak Joanna, dr	s. 34
prof. UWM	s. 15	Konikowska-Kuczyńska	
Chrzan Renata	s. 15	Justyna, dr	s. 35
Dajnowicz-Piesiecka Diana, dr	s. 16	Kopczyński Grzegorz, dr	s. 36
Dawidziuk Ewa, dr	s. 16	Kopeć Maria, mgr	s. 36, 37
Dąbkowska Natalia, mgr	s. 17	Kosyło Andriy, dr	s. 38
Duda Maciej, dr	s. 18	Kotowska Monika,	
Dudek Zygmunt, dr	s. 18	dr hab., prof. UWM	s. 41
Dziedzic Michał, dr	s. 19	Kowalski Bartłomiej, dr	s. 41
Dziewanowska Małgorzata, dr	s. 20	Krotoska Jagna, mgr	s. 42
Fabisiak Natalia, lic.	s. 21	Kryński Marcin, dr	s. 42
Fałdowski Marek, dr hab.	s. 21	Kufel-Orłowska Joanna, dr	s. 43
Filipkowski Wojciech,		Kukliński Patryk, mgr	s. 43
dr hab., prof. UwB	s. 22	Kuliński Łukasz, mgr	s. 44
Flis-Świeczkowska Marta, dr	s. 22	Laskowska Katarzyna,	
Gerecka-Żołyńska Anna,		prof. dr hab.	s. 45
dr hab., prof. UAM	s. 23	Lenartowicz Łukasz, mgr	s. 45
Głupczyk Grzegorz, dr	s. 24	Lewko Monika, mgr	s. 46
Grabalska Wiktoria, mgr	s. 24	Lewulis Piotr, dr	s. 47
Gruszczyńska Beata,		Malinowska Anna, mgr	s. 48
dr hab., prof. em. UW	s. 25	Miszewski Kamil, dr	s. 41
Grzyb Magdalena, dr	s. 26	Mordwa Stanisław, dr hab.	s. 48
Gutkowska Agnieszka, dr	s. 26	Narodowska Joanna, dr	s. 49
Guzik-Makaruk Ewa		Nawrocki Szymon, lic.	s. 21
Monika, prof. dr hab.	s. 11	Nikołajew Jerzy,	
Hac Piotr, dr	s. 27	dr hab., prof. UR	s. 50
Hejnowska Zuzanna, lic.	s. 27	Nowak Aleksandra, dr	s. 50
Jasiński Radosław, dr	s. 28	Omeljaniuk Justyna, dr	s. 51

Omiczyńska Sandra, mgr	s. 52	Szczepanik Renata, dr hab.	s. 69
Ostaszewski Paweł, dr hab.	s. 34	Szostak Maciej, prof. dr hab.	s. 70
Osuch Aleksandra, lic.	s. 53	Szuba-Boroń Anna, dr	s. 70
Palus Liwia, mgr	s. 54	Szulecka Monika, dr	s. 71
Perkowska Magdalena, dr	s. 54	Świerczewska-Gąsiorowska	
Pietroń Teofil, mgr	s. 55	Anna, dr hab., prof. WSPiA	s. 71
Płońska Emilia, dr	s. 55	Tkaczyk-Rymanowska	
Pływaczewski Emil Walenty, prof. dr hab., dr h.c.	s. 56	Katarzyna, dr	s. 72
Pływaczewski Wiesław, prof. dr hab.	s. 57	Tomaszewska-Michalak	
Potulski Jacek, dr hab.	s. 57, 58	Magdalena, dr	s. 44
Powszedniak Michał, mgr	s. 58	Traczyk Sebastian, mgr	s. 73
Rau Marcin, dr	s. 59	Tryburcy Zofia	s. 13
Redo Sławomir, dr hab.	s. 60	Utrat-Milecki Jarosław, dr hab., prof. UW	s. 73
Romańczuk-Grącka Marta, dr hab., prof. UWM	s. 60	Waszkiewicz Paweł, dr hab., prof. UW	s. 13, 44
Rutkowski Karol, dr	s. 61	Welento-Nowacka	
Seifert Paula, mgr	s. 61	Agnieszka, dr n. med.	s. 9, 58
Sękowska Izabela, podinsp., dr	s. 62	Wieczorek Łukasz, dr	s. 74
Sidor-Borek Paulina, mgr	s. 63	Więcek-Durańska Anna, dr	s. 25
Sikora Karolina, mgr	s. 64	Wiktorska Paulina, dr	s. 74
Sikorska Emilia, mgr	s. 64	Witkowska-Rozpara	
Skowronek Grzegorz, dr hab., prof. UJK	s. 65	Katarzyna, dr	s. 75
Stachelska Aleksandra, dr	s. 66	Włodarczyk-Madejska	
Staciwa Katarzyna, mgr	s. 66	Justyna, dr	s. 34, 36
Stasiak Krzysztof, dr	s. 67	Wojewoda Ewelina, dr	s. 11
Stępień Kornelia, dr	s. 67	Wojnicz Piotr, dr	s. 62
Stromczyński Błażej, mgr	s. 68	Worek Krzysztof, mgr	s. 37, 76
Suchnicka Kinga	s. 68	Woźniakowska Dagmara, dr hab., prof. UW	s. 77
Szczechowicz Krystyna, dr hab., prof. UWM	s. 69	Wzorek Dominik, mgr	s. 77
		Zalewski Wojciech, dr hab., prof. UG	s. 78
		Ziobroń Agata, mgr	s. 78